

KAPİTALİST TEKELLERİN SÖMÜRÜSÜ

İçinde yaşadığımız toplumda bir çalışıp geçimlerini sağlamaya uğraşanlar, bir de ellerinde bol miktarda sermaye bulunduranlar, bu parayla fabrikalar, makineler alanlar ve yarılarında yüzlerce, binlerce işçiyi çalıştıranlar vardır. İçinde yaşadığımız toplumda, yani kapitalist toplumda hersey parayla alınıp satılır. Bunun için, sermayedarların (kapitalistlerin) tek amacı para kazanmak, daha, daha fazla para kazanmaktır. Kendi atelyesinde çalışan bir zanaatkarın işini büyütme imkanı çok azdır. Buna karşılık, sermayedar, sermayesi sayesinde işçilerin sırtından günde binlerce lira kâr eder. Bu kârın hepsini istese de kendisine harcayamaz, onun için bir kısımıyla işini büyütür. İş büyüdükçe zenginleşir, zenginleştikçe işini daha fazla büyütür. Daha fazla zenginleşmek için sermayedarlar birbirleriyle amansızca rekabet ederler.

Sermayedarın parası nasıl artar? Mal alıp satarak mı? Ortada bizim ürettiğimiz mallar olmasaydı ne alıp satabilirlerdi ki?

Faizle para vererek, tefecilik, ya da daha modern şekliyle bankacılık yaparak mı? İşçiler mal üretmese, sermayedarlar satacak esyayı, borç verecek parayı nereden bulurlardı ki? Köylülerin ürettiği malı ucuza kapatmasalar, tefeci tüccarlar borç verecek parayı nereden bulurlardı?

Öyleyse para bizim ürettiğimiz mallar sayesinde artmaktadır. Paranın en hızlı şekilde fabrika sahiplerinde, çok sayıda işçi çalıştıranlarda arttığını görürüz. Öyleyse, sermayedar da sermayesini biz işçilerin sırtından çıkartmıştır. Üstelik de bu sermaye yalnız bizim sırtımızdan değil, babamızın, dedemizin sırtından, önce çalıştırılarak sömürülenlerin sırtından çıkartılmıştır.

Büyük sermayedarların çok kâr ettikleri için işlerini sürekli büyüttüklerini, işlerini büyüttükçe fazla kâr ettiklerini, kâr ettikçe işlerini daha fazla büyüttüklerini söyledik. Ama bütün kapitalistler işlerini aynı şekilde büyütemezler. Aralarındaki rekabet sonucu işlerini büyütemeyenler, rakip şirketler karşısında yenik düşerler. Böylece bazı kapitalistler iflâs ederken diğerleri gittikçe daha fazla büyürler. Küçük ve orta şirketler iflâs ederken büyük şirketler sermayelerini daha da büyütür. "Para parayı çeker" kuralı buradâ egemendir. Böylece ortaya büyük sermaye grupları çıkar.

Tekniğin gittikçe gelişmesi sonucunda, üretimde kullanılan makineler gittikçe daha büyük, daha karmaşıklaşır. Ve tabii, daha büyük, daha karmaşık olan makinelerin fiyatı da daha yüksektir. Tekniğin gelişmesi sonucunda, gelişen makinelerin fiyatı o kadar yükselir ki, tek bir kapitalistin ya da tek bir şirketin onları tek başına satın alması büyük bir yük haline gelir. Bu durumda daha büyük makineler alabilmek için kapitalistler ve şirketler sermayelerini bir araya getirirler. Bir arada bulunan sermaye miktarı böylece daha da artar. Böylece, bir yandan kapitalist düzende hüküm süren amansız rekabet ve kargasa, güçlünün güçsüzü ortadan kaldırması, yani bir nevi "orman kanunu", öte yandan da makinelerin gittikçe yükselen fiyatları, sermayenin gittikçe daha az kapitalist şirket elinde toplanmasına yol açar.

Anahtar Fabrikası örneğini yeniden ele alacak olursak, anahtar fabrikası sahibi, bir taraftan küçük atelye sahibi demircileri kendisiyle rekabet edemez hale getirip fabrikasına işçi olarak alır, bir yandan diğer şirketleri iflas ettirip sermayelerine el koyar, bir yandan da iflas ettiremediği rakipleri ile birleşmenin yollarını arar.

Sermayenin gittikçe büyümesi ve makinelerin fiyatlarının artması, rekabeti kapitalistler için çok tehlikeli bir duruma getirir. Artık kazanılıp kaybedilmesi söz konusu olan on binler, yüz binler değil on milyonlar, yüz milyonlardır. Bu durum kapitalistleri birbirleriyle anlamaya zorlar. Aynı malı üreten, ya da aynı çeşit malları üreten, o malın pazarlarını büyük ölçüde elinde tutan kapitalist şirketler birleşerek tekelleri meydana getirirler. Tekeller bir veya bir kaç malın üretimini ve pazarını ellerinde tutarlar. Sanayide olduğu gibi, ticarete, bankacılıkta, sigortalarda, ulaştırmada da tekeller vardır. Tekeller ekonominin kilit noktalarını ellerinde bulundurlar. Türkiye'de yapılan üretimin %75'i büyük işletmelerde gerçekleştirilmektedir. Örneğin Elektrolit Bakır'da 2 firma, Demir Çelik Sanayisinde 2 şirket, elektrik ampulü yapımında 3 firma, buzdolabı yapımında 2 firma, demir ve çelik boru yapımında 2 firma, kaynak aletleri yapımında 2 firma, otomobil yapımında 3 firma, otobüs yapımında 5 firma, kamyon yapımında 8 firma, zincir yapımında tek bir firma, çelik halat yapımında tek bir firma, vinç yapımında 2 firma, elektrik motoru yapımında 4 firma, elmas uçlu sondaj matkapı, motor yatağı ve tırpan yapımında birer firma bütün piyasaya ellerinde bulundurmaktadırlar.

Bankacılık alanında da 3 büyük özel banka kredi piyasasının 3/4'ünü ellerinde bulundurmaktadırlar. Tek başına bir özel banka bankacılık alanının 1/3'ünden fazlasını elinde tutmaktadır.

Aynı şekilde, bütün kapitalist dünyanın piyasası da bir kaç firma tarafından paylaşılmıştır. Bütün yeryüzünde dal budak saran bu firmalara çok uluslu tekeller adı verilir.

Bütün piyasayı ellerinde tutan tekellerin ortaya çıkması rekabeti ortadan kaldırır mı? Hayır. Tam tersine, ortada yüz milyonlar, milyarlar döndüğünden, tekeller arasında rekabet çok daha insafsız bir şekilde sürer. Günümüzde tekeller arası rekabet/hükümet devirtmeye, devlet başkanı öldürmeye, birbirlerinin kirli çamasırlarını ortaya dökmeye kadar varmıştır.

Tekellerin sermayesi büyük olduğundan, çok sayıda ve büyük makinaların bir araya gelmesine yol açarlar, böylece çok sayıda işçinin de büyük işletmelerde toplanmasını sağlarlar. Bugün Türkiye'deki ücretlilerin %69'u büyük işletmelerde çalışmaktadır. Verilen ücret ve maaşların %85'i büyük işletmeler tarafından ödenmektedir.

Tekellerin amacı azami miktarda kâr sağlamaktır. Piyasanın önemli bir kısmını ellerinde bulundurdıklarından, fiyatları kendi çıkarlarına göre ayarlarlar. Daha pek çok usule bas vurarak asırı tekel kârı elde ederler.

Yine Ağaoğlu Anahtar Fabrikasına dönelim. Buradaki patronun işini giderek büyüttüğünü, piyasadaki sayılı firmalardan birisi haline geldiğini, yani tekelleştiğini kabul edelim.

Anahtar tekeli, çelik, v.b. gibi malzemeyi daha ucuz fiyata kapatır.

Anahtar tekeli, daha gelişmiş, aynı sürede daha fazla mal üreten tezgâhlar çalıştırır.

Belki çalıştırdığı işçinin ücretini de biraz arttırır. Ama buna karşılık işçinin daha hızlı çalışmasını, 10-11 saatte yapılabilcek işi 8 saatte çıkartmasını ister.

Anahtar tekeli, piyasaya büyük ölçüde hakim olduğundan, malın fiyatını da yüksek tutar.

Anahtar tekeli, daha fazla işçiyi bir arada çalıştırır, bir günde çok daha fazla kâr eder.

Şirket tekelleşmeden önce bir anahtara harcanan hammadde, enerji, yıpranma, v.b. tutarı 125 kuruş idi. Tekelleşen şirket ^{hammaddeleri} daha ucuza alabildiği için bu tutarı 100 kuruşa indirir. Eskiden bir işçi günde 320 parça anahtar çıkartmaktaydı, yeni alınan gelişmiş aletlerle üretim de artar, bir işçi günde 500 parça anahtar çıkartmaya başlar. Buna karşılık işçinin ücreti de 60.-TL'sinden 100.-TL' çıkartılır. Şirket tekelleşmiş olduğu için anahtar fiyatlarını büyük ölçüde yükseltir. Bir anahtarın fiyatı 2.-TL'sinden, 3.-TL'sine çıkar. Şirket büyüdüğü için çalışan işçi sayısında artar, 200 iken 1000 olur. Böylece, bir günde bir işçi 500.-TL. hammaddeyi 1.500.-TL. tutan anahtar haline getirir, yani değerini 1.000.-TL. yükseltir. Bu artan değerın 100 lirasını işçi ücret olarak alır, arta kalan işçi 900 lira ise tekel kârı olarak şirkete kalır. Fabrikada 1000 çalıştığına göre, şirketin bir günlük kârı 900.000.-TL.'dir. Bu durumda 8 saatlik bir işgünü iki parçaya ayırdığımızda, işçinin günde sadece 48 dakika ücretini almak için çalıştığını, geri kalan 7 saat 12 dakika ise patrona kâr sağlamak için bedava çalıştığını görürüz.

Görüldüğü gibi, kapitalist tekeller işçiyi daha insafsız bir şekilde sömürmektedirler. Bir yandan daha gelişmiş makinalar kullanarak, onun belki aynı miktarda emek sarfederek daha fazla mal üretmesini sağlamakta, bir yandan da onu daha hızlı çalışmaya zorlamaktadırlar. Bu sebepten ötürü, daha büyük işletmelerde çalışan arkadaşlarımızın daha fazla ücret almalarına sasmamak gerekir, çünkü onlar daha fazla sömürülmek istenmektedirler.

Tekellerin işçileri daha hızlı ve daha gelişmiş makinelerde çalıştırarak daha fazla kâr ettiklerini gördük. Bu durumda, tekel-lerde çalışan işçiler, son zamanlarda, en azından ücretlerinin artırılması kadar, çalışma sürelerinin kısaltılmasına da büyük önem vermektedirler.

Ama, büyük işletmelerde çalışan işçilerin daha fazla sömürülmesi demek, büyük tekel-lerde çalışan işçilerle daha küçük işyerlerinde çalışan işçilerin çıkarlarının farklı olduğu anlamına gelmez. Tam tersine, üretim araçlarının büyük kısmının mülkiyetini ellerinde bulunduran tekellerin sömürüsü bütün işçileri etkilemektedir.

Tekeller bütün ülkenin ekonomisine ve siyasetine hakim olduk-larından, işçilerin tümünü ve işçi olmayan ama emeğiyle geçinenleri (emekçileri) de sömürürler. Bunun nasıl olduğunu görelim.

Tekeller fiyatları istedikleri gibi yüksek tutarak ücretini almış bulunan bütün işçileri sömürürler. İmâl ettikleri esyaya yüksek tekel fiyatı koyarak yalnız işçileri değil, köylüleri, zanaatkarları, esnafı, bütün dar gelirliileri sömürürler. Tekeller, kentlerdeki zanaatkarların, köylerdeki üreticilerin malını ucuz fiyata (düşük tekel fiyatına) kapatıp alırlar. Ama kendi yaptıkları malları onlara yüksek tekel fiyatından satarlar. Örneğin bir ayakkabıcı, yaptığı ayakkabıları büyük bir şirkete düşük fiyata satmak zorunda kalır. Ama bir diğış makinası alırken yüksek tekel fiyatı ödemek zorunda -dır. Aynı şekilde, bir pancar, zeytin, tütün üreticisi mahsulünü düşük fiyata satmak zorunda bırakılır. Ama bir traktör almak istediği zaman yüksek fiyat ödemek zorundadır. Yani tekeller zanaatkarları ve köylüyü de sömürürler.

Aldığımız ücretin önemli bir kısmı vergi olarak kesilir. Bu kesilen vergiler devlet yoluyla yeniden tekellere **döner**. Devletin vergi politikası tekelleri gözetir. Hem onlardan az, işçi ve emekçilerden çok vergi alır, hem de vergilerin önemli bir kısmını kredi, teşvik tedbiri, vergi iadesi, yatırım indirimleri, v.b. şekillerde tekellere geri verir.

Enflasyon ve hayat pahalılığı da tekellerin işine yarar. İşçinin ve emekçinin elinden daha çabuk çıkan para en kısa yoldan tekellerin kasasına girer. Bu sebepten tekeller enflasyonu körükler.

Kapitalist tekeller vergiler ve enflasyon yoluyla bütün halkı sömürürler.

Tekeller tekelci olmayan işletmelere malları pahalıya satarlar, onların mallarını ise ucuz fiyattan alırlar. Küçük işletmelerin sahipleri, yanlarında çalıştırdıkları işçileri sömürürler, ama sömürerek elde ettikleri kârın önemli bir kısmını tekellere kaptırırlar. Küçük işletmelerin sahipleri de, tekeller karşısında ayakta durabilmek için kendi işçilerini daha fazla sömürmeye çalışırlar.

Görüldüğü gibi kapitalist tekellerin çıkarları yalnız işçi sınıfının değil, köylülerin, zanaatkarların, esnafın, küçük memur, küçük tüccarın, hatta küçük ve orta boy işletme sahiplerinin çıkarlarına ters düşmektedir. Ülke ekonomisini ve siyasetini elinde tutan tekellerin çıkarları ulusun büyük çoğunluğunun çıkarlarına ters düşmektedir.

Bu durumda, tekeller tarafından sömürülen bütün sınıf ve katmanlar, onları temsil eden siyasal örgütler ve basta sendikalar olmak üzere meslek örgütleri, tekeller karşısında ittifak oluşturarak tekellerin sömürüsüne son vereceklerdir. Tekellere karşı mücadele - de başı işçi sınıfı çekmektedir, çünkü en fazla sömürülen, gittikçe büyüyen ve en örgütlü, en bilinçli sınıf işçi sınıfıdır. Günümüzde kapitalizme karşı mücadele tekellere karşı mücadeledir.

Emperyalizm

Günümüzde, Türkiye'deki tekellere bir bakalım: Bunların hemen hemen hepsi yabancı çok uluslu tekellerle ortaklık kurmuş durumdadır. Yani yabancı tekelci sermayeyle işbirliği yapmaktadırlar. Zaten Türkiye'deki kapitalistler yabancı sermayeyle işbirliği yapmasalardı tekellesemezlerdi. Yabancı tekelci sermayeyle işbirliği yapmak, ülkemizdeki sermayeyi de tekelci sermaye haline sokmuştur. Tekelci sermayenin bir adı da emperyalizmdir.

Yabancı tekeller Türkiye'ye niçin gelirler? Çünkü ülkemizdeki işçi ücretleri Avrupa veya Amerika'dakinden çok daha düşüktür. Yani işgücü ucuzdur. Bu da yapacakları malın maliyetini ucuzlatır, kârlarını arttırır. Ülkemizde, "yabancı sermayeyi teşvik" için, halktan alınan vergiler yüksek tutulmuştur. Yabancı şirketler olağanüstü kolaylıklar görürler. Bu tekeller ülkemizde niçin gerçek bir ağır sanayi kurmazlar? Çünkü bu hem kendileri için pahalıdır, hem de ülkemizin dışa bağımlılığını azaltır. Montaj sanayisi kurarlar. Dışarıdan getirdikleri parçaları ülkemize yüksek fiyatlarla sokarlar. Ayrıca kendi ülkelerinde modası geçmiş modelleri, malları bize satmağa çalışırlar. Ülkemizin iç pazarını ele geçirmek için çaba gösterirler ve aşırı kâr elde etmek için fiyatları yapay bir şekilde yüksek tutarlar. Yabancı tekeller, bu şekilde elde ettikleri kârları ülkemizden alıp götürürler. Ülkemizden kazandıkları parayı kendi çıkarları için harcarlar. Yabancı sermayenin kazandığı kârı yurtdışına çıkarması ekonominin gelişmesini yavaşlatır, işsizliği arttırır. Yani, hem işçiler, hem de ülkemizde yaşayanların çoğunluğu (yani yabancı tekellerle işbirliği yapan tekelci kapitalistlerin dışında kalanlar) yabancı tekeller tarafından sömürülürler.

Bu durumda, yabancı tekellere ve onların ülkedeki işbirlikçilerinin sömürüsüne karşı mücadele etmek, basta işçi sınıfı olmak ü-

zere, bütün halkımızın çıkarlarıyla bağdaşmaktadır. Yabancı kapitalist tekellere ve Türkiye'deki işbirlikçilerine karşı mücadele-ye emperyalizme karşı mücadele denir.

Fasizm

Görüldüğü gibi, ülkemizde ekonomi ve siyaset tekellerin elindedir. Ülkemizde iktidar kapitalist tekellerin elindedir. Ama herseye rağmen, basta işçi sınıfı olmak üzere bütün emekçi halk hızla bilinçlenmekte örgütlenmektedir. Bu durumda kapitalist tekeller sömürülerini sürdürebilmek için, ülkede zaten kısıtlı olan demokrasiye de karşı çıkarlar. Demokratik Anayasa düzenine karşı çıkarlar. Sömürülerini sürdürmenin son çaresini demokrasiyi hepten ortadan kaldırmakta. Yani **yalnız** kendi söylediklerinin olacağı, kendilerinden başka hiç kimsenin sesini çıkartmayacağı, örgütlenemeyeceği bir düzen getirmeye çalışırlar. Fasist bir düzen kurmaya çalışırlar.

Fasizm, grevlerin yasaklandığı düzendir. Fasizm devrimci sendikaların kapatıldığı düzendir. Fasizm devrimci sendikacıların, haklarını arayan işçilerin hapse atıldığı, her türlü zulme, isken- ceye uğradığı düzendir. Fasizm, iş uyuşmazlıklarının işverenlerin isteğine göre çözümlendiği, ücretlerin patronlar tarafından saptan- dığı düzendir. Fasizm, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin her türlü örgütlenme, söz ve fikir özgürlüğünün tamamen ortadan kaldırıldığı düzendir.

Öyleyse, faşizmi önlemek ve demokratik hak ve özgürlükleri geliştirmek için verilen mücadele, yani demokrasi mücadelesi, te- kellerin sömürüsüne karşı verilen bir mücadeledir. Demokrasi müca- delesi fasizm tehlikesini azaltır, kapitalist tekelleri zayıflatır. Kapitalist tekellerin sömürüsü ancak daha demokratik bir ortamda kısıtlanıp, durdurulabilir.

KAPİTALİST TOPLUMDA ÜRETİM VE SÖMÜRÜ

İnsanların başta barınma, giyecek, yiyecek, içecek olmak üzere çeşitli ihtiyaçları vardır. Yaşamın sürabilmesi için bunların giderilmesi gerekir. İhtiyaçların giderilmesi ise ancak üretimle mümkün olur. Yani hammaddeler ve yarı mamul maddeler makina, alet vb. araçların yardımıyla insanlar tarafından işlenerek yeni biçimlere dönüştürüldüğünde ihtiyaçlara cevap verebilecek duruma gelirler. Örneğin alüminyum, alüminyum olarak işinize varamaz. Ana üzerinde işlenip, tencere haline getirildiğinde kap ihtiyacımızı giderir. Her gün toplumda ihtiyaçları gidermek üzere böyle mallar üretilmektedir. Üretim toplumdaki çalışanın temelini oluşturmaktadır. Hangi malın üretileceği, üretilen malların kinler arasında nasıl dağıtılacağı toplumdaki topluma değişmektedir. Bu konulara kimin karar vereceği toplumun yapısına göre belirlenmektedir.

KAPİTALİST TOPLUMDA ÜRETİM

Kapitalist toplumda bir yanda işçiler, bir yanda kapitalistler olmak üzere iki temel sınıf vardır. İşçilerin üretim araçları yoktur. Onların geçinlerini sağlamak için sahip oldukları tek şey iş güçleridir. Kapitalistlerin ise fabrikaları, makina ve aletleri, enerji ve hammadde alabilecek paraları vardır. Yani kapitalistler üretim araçlarının sahipleri. Neyin üretilmesine karar verenler, üretimi yönetenler ise üretim araçlarına sahip oldukları için kapitalistlerdir. İşçi kendisine "Üret" denilene üretir. Neyin üretilmesine o karışmaz.

İşçi sabahın fabrikaya gelir; makina ve aletlerin başına geçer, onları enerji ile işletir ve hammadde üstünde çalışmaya başlar. Hammaddeyi yeni bir mal haline getirir. Bu, akşama kadar böyle sürer. Kapitalist ise işçinin ürettiği malları toplatıp, satar.

İşçi üretime başlamadan önce fabrika, makina ve aletler onun önünde hazır durmaktadır. O üretim yaparken bunlar kısmen yıpranır. Aslında fabrika, makina ve aletler daha önce meydana getirilmiş birer değerdir. Üretim sırasında bunların yıpranması demek, değerlerinin bir kısmının üretilmekte olan mala geçmesi demektir. Kullanılan enerji ve hammaddenin değerleri de tamamen

yeni mala geçmektedir! Yani işçi üretime başlanmadan önce fabrikanın, makina ve aletlerin yıpranan kısmı, kullanılan enerji ve hammaddenin tümü hazır değer olarak önündedir. İşçi bu hazır değerler. üstünde çalışarak onlara yeni değerler ekler. Mevcut değerlere değer katar. Yeni değer yaratılması işçinin emeği ile olur. Yeni değeri meydana getiren işçinin emegidir.

KAPİTALİST SÖMÜRÜ

Üretimi işçinin gerçekleştirmesine karşılık, malı kapitalist satar. Parayı da o alır. Aldığı paranın bir kısmı binanın, makina ve aletlerin yıpranmasının karşılığıdır. Bir kısmı da kullanılan enerji ve hammaddenin karşılığıdır. Peki ya geriye kalan nedir? Geriye kalan işçinin yarattığı değerdir. Ama işçi bunun hepsine sahip olabileceğini? Hayır. Bunun ancak bir kısmı ücret olarak işçiye verilecek, gerisi kâr olarak kapitaliste kalacaktır. İşçi yarattığı değerün tümü üstünde söz sahibi olmadığı için ancak bir kısmı ücret olarak kendisinin olduğu için kapitalist üretimdesömürü söz konusudur. İşçinin yarattığı değeri bir günlük çalışma sonunda ortaya çıkardığı göz önüne alınırsa, görülmektedir ki işçi günün belli saatlerinde kendisi için, geriye kalan saatlerde ise kapitalist için çalışmaktadır. İşçinin yarattığı değerün sahip olmadığı kısmı kâr adı altında kapitalistte gitmektedir. Bu, artı-değerdir. İşçinin yarattığı değerden kendisine kalandan, artan değerdir.

ücret	artı-değer
değer	

ÜCRET EMEĞİN KARŞILIĞI DEĞİLDİR

İşçinin aldığı ücret emeğinin karşılığı değildir. Eğer ücret işçinin emeğinin karşılığı olsaydı, işçinin yarattığı değerün tümü üstünde işçi söz sahibi olurdu. Halbuki ücretin dışında kalan kısmı üstünde kapitalist söz sahibi olmaktadır.

ÜCRET İŞGÜCÜNE ÖDENEN PARADIR

Peki, ücret nedir? İşçiye niçin ödenmektedir. Ücret işçinin işgücüne ödenmektedir. İşçinin iş yapabilmesi, ~~ücretini~~ gerçekleştirebilmesini sağlayacak yetenekleri vardır. İşçi insan olarak düşünebilme, görebilme, konuşabilme, işitebilme, elleriyle birşeyler taşıyıp, düğmelere basabilme, ayaklarıyla yürüyebilme, gerektiğinde birşey taşımada sırtını kullanabilmektedir. İşte bu yeteneklerini kullanarak işçi üretim yapabilmektedir. Bu yetenekleri de her zaman işçiyle birlikte, hazzıdır. Bu yetenekleri, bu gücü için işçiye para ödenmektedir. Ücret de budur, yani piyasada işçinin işgücüne ödenen paradır.

İşçi Mehmet Çalışkan

İşçi Mehmet Çalışkan, Ağaoğlu Anahtar Fabrikasında çalışan 200 işçiden biridir. Her sabah, akşandan kurduğu saatin çalmasıyla uyanıp Ağaoğlu Anahtar Fabrikasına gitmektedir. Fabrikaya girer girmez tezgâhının başına geçmekte, enerjiyi kullanarak tezgâhını çalıştırakta ve çeliği işleyerek anahtar haline getirmektedir. Bu iş sabahtan akşana kadar toplam 8 saat sürmektedir. 8 saatlik süre içinde Mehmet 320 tane anahtar üretmektedir. Mehmet'in ürettiği her bir anahtar ise patron 2 TL'dan satmaktadır. Dolayısıyla bu satış patrona 640 TL para sağlanmaktadır. Bu para ne olacak? Mehmet üretin yaparken bina ile makina ve aletler kısmen eskimişti. O zaman bu paranın bir kısmı bunların yıpranma payı olarak ayrılacak. Bir kısmı da kullanılan enerji ve hammadde için ayrılacak. Bu paylar şöyle olsun:

Binanın yıpranması	20 TL
Makine ve aletlerin yıpranması	40 TL
Enerji	60 TL
Hammadde	280 TL
	400 TL

Demek ki 640 TL'nin 400 TL'si bina ile makina ve aletlerin yıpranma payı, enerji, hammadde için ayrılacak. Ya geriye kalan 240 TL ne olacak? Patronun bina, makina-alet, enerji, hammadde olarak ortaya koyduğu sermayenin payı ayrıldığı için 240 TL Mehmet'in mi olacak? Onun olması gerekirdi. Çünkü mevcut 400 TL'lik değere 240 TL'yi o eklemişti, Ama olmayacak. Çünkü Mehmet'in ücreti yalnız 60 TL

Yani Mehmet yarattığı değerin ancak dörtte biri üstünde söz sahibi olacak. Ya gerisi ne olacak? Gerisi yani 180 TL patrona gidecek.

Mehmet 8 saatte 240 TL'lik değer yarattığına göre her bir saatte 30 TL'lik değer yaratmaktadır. Ücreti de 60 TL'dir. Yani Mehmet iki saat kendine çalışırken 6 saat patrona çalışmaktadır. Başka bir ifadeyle, Mehmet bir alırken, Pat-

Mehmet'in				Patronun			
30	30	30	30	30	30	30	30
1.saat	2.saat	3.saat	4.saat	5.saat	6.saat	7.saat	8.saat

ron üç almaktadır. Çünkü kendisi ücret olarak 60 TL alırken, patron kendi sırtından 180 TL almaktadır.

Tabii Ağaoğlu Anahtar Fabrikasında işçi olarak yalnız Mehmet çalışkan değil, toplam 200 işçi çalışmaktadır. Böyle olunca patrona günde bir tane 180 TL değil 200 tane 180 TL, yani 36 000 TL. kalmaktadır. Patron bunun 6000 TL'sini yiyip 30 000 TL'ni kenara koyarsa yıl 365 gün olduğuna göre yılda 10 950 000 TL. eder, yaklaşık olarak 11 milyon TL. Bununla da patron ikinci bir fabrika daha kurabilir. Orada da yine işçiler çalışır. O işçilerin sırtından da yeni fabrikalar kurular...

SÖMÜRÜN ARTTIRILMASI

Kapitalistler elde ettikleri kârla da hiçbir zaman yetinmezler. Bunu daha da arttırmak isterler. Aşırı derecede kâr hırsı bürünüştür, gözlerini. Sömürüyü arttırmak için başvurulan yollar-
dan biri fazla mesai'dir. İşçinin fazla mesaiye kalması istenir. Bunun için ücret zamlı da ödense yine de patrona artı-değer kalmaktadır. Böylece her bir işçinin sırtından patrona kalan günlük Artı-Değer miktarı çoğalmaktadır. Patronların başvurduğu yollar-
dan bir diğeri de işi gittikçe yoğunlaştırmalarıdır. Özellikle bant sistemi ile çalışılan yerlerde bant daha hızlı döndürülür. Böylece de işçinin günlük üretimini arttırılır. Bu durumda da işçi üretimi eskisine göre daha kısa sürede çıkarır. Bunun sonunda da patrona kalan süre artar. Yani daha çok artı-değer patrona kalır. Daha fazla üretin sağlanak için başvurulan yollardan biri de

prim sistenidir. Prin ile işçi daha fazla üretine teşvik edilir. Her fazla üretilen mal için de bir miktar ek ödeme yapılır işçiye. Ana bu hiçbir zaman normal üretilen miktar için işçiye ödenen ücret kadar değildir. Dolayısıyla üretilen her birin mal için işçiye ödenen para düştüğünden patron kalan artı-değer de artmaktadır. Ağaoğlu Anahtar Fabrikasında çalışan Mehmet Çalışkan'a "Sen günde 320 anahtar üretiyorsun, eğer bu miktarı arttırrırsan her bir fazla anahtar için sana 5 kuruş vereceğiz" deseler. Bu Mehmet'in lehine midir? İlk görünüşte Mehmet daha fazla para alacaktır. Ana Mehmet daha da çok yorulacaktır. Üstelik Mehmet günde 60 TL alıp 320 anahtar üretirken anahtar başına 18.75 kuruş yani 19 kuruşa yakın para alıyordu. Ana 321 ve daha sonraki anahtarlar için Mehmet'e yalnız 5 kuruş verilecek. Böylece patron 320'den sonra üretilen her anahtar için Mehmet'e daha az para verecek yani onu da çok sömürcek. Öte yandan da üretin miktarı arttığı için her gün Mehmet'in sırtından elde ettiği toplam artı-değer miktarı artacak.

Patronlar fazla mesai, işin yoğunlaştırılması, prin sistemi ile sömürüyü daha da arttırmırlar.

VERGİLER

İşçiler işgüçlerini patrona kiralayıp, patronların fabrikalarında çalıştıkları için ücret alırlar. Ücretleri emeklerinin karşılığı olmadığı için de sömürülürler. Ana temeldeki bu sömürü, burada bitmez. Başka yollarla da sürer. İşçi ücretini eline almadan, ücretten vergi ve sigorta primi kesilir. İşçilerin, memurların vergilerini daha gelirleri ellerine geçmeden ödemelerine karşılık patronlar bir yıllık gelirleri oluştuktan sonra vergilerini bildirirler ve onun da taksit taksit öderler. Yani işçi hemen vergi verirken, patron geliri elde ettikten sonra vergi öder. O süre içinde devlete vereceği vergiyi kredi gibi kullanır. Ayrıca işçiye kazancın ne diye sorulmadan vergi bordrodan kesilir. Halbuki patron kazancını kendisi beyan eder. Acaba bu beyan doğru olur mu?

Vergiyi de yalnız ücretinizden vermeyiz. Sigara alırken, çay alırken, kibrit alırken, şeker alırken ve daha birçok şey alırken de vergi ödemekteyiz. Bu vergiler dolaylı vergilerdir.

Çünkü doğrudan doğruya gelirinizden kesilmektedir.

Çünkü Doğrudan doğruya gelirinizden kesilen vergi işe dolaysız vergidir. Adil vergi sisteminden herkesten gelirine göre yani çok kazananndan çok, az kazananndan az vergi alınır. Dolaylı vergi adil değildir. Çünkü o malı alan herkes gelirine bakılmaksızın aynı vergiyi vermektedir. Örneğin bir paket Samsun Sigarası alan herkes aynı miktar vergi vermektedir. Ağaoglu Anahtar Fabrikasının sahibi Arif Ağaoglu da, o fabrikada çalışan Mehmet Çalışkan da bir paket Samsun aldıklarında aynı vergiyi ödüyorlar. Halbuki Arif Ağaoglu günde 36000 TL Mehmet Çalışkan ise 60 TL kazanmaktadır. Durumun böyle olmasına rağmen Türkiye'de toplanan vergilerin % 66'sı dolaylı vergilerdir, yani adil olmayan vergilerdir. Gelir vergisinin çok önemli bir kısmında işçiler, memurlar ödemektedirler. Bu oran % 55'dir.

Bütün bunların yanısıra asgarî ücret alan işçiler bile vergiden muaf tutulmayıp vergi öderlerken patronlara çeşitli bahanelerle vergi muafiyeti tanınmakta, vergi indirimi uygulanmaktadır.

Görülmektedir ki vergilerin asıl yükü diğer emekçilerle birlikte işçilerin sırtındadır.

Peki, vergileri asıl işçi ve diğer emekçiler verirken vergiler en çok kime yaranmaktadır? Vergiler devletin masraflarını karşılamak üzere toplanmaktadır. Onun için bu soruya cevap verebilmek için devletin çalışmalarına bakmak gerekir. Devletin çalışmaları iki grupta toplanmaktadır:

1-Genel hizmetler, 2-İktisadi faaliyetler. Genel Hizmetler Sağlık, eğitim, adalet, güvenlik gibi hizmetlerden oluşmaktadır.

Devlet yurttaşların sağlıklarını korumak hastaları tedavi etmek için devlet hastaneleri açmıştır. Ana işçiler burada muayene olup, tedavi görenezler. Çünkü burada sorulan ilk soru "Hastalığın nedir? Neyin vardır?" olmayıp "Sigortalı mısın?" Sigortalı olan ancak kendi verdiği primle işleyen SSK hastahanelerinde bakılır. Devlet hastahaneleri ona kapalıdır. Anayasanın 49. maddesinin "Devlet, herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesini ve tıbbî bakın görmesini sağlamakla görevlidir" demesine rağmen.

Yine Anayasa'nın 50. maddesi "Devlet, maddî inkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, en yüksek öğrenim derecelerine kadar çıkmalarını sağlama amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli

yardımlar yapar." / Bu hükme rağmen üniversite mezunu bir işçi yoktur. Lise ve dengi okul mezunu olan işçi de tük tük. Çok az sayıda işçi de ortaokul mezunudur. Ama Türkiye'de üniversiteler, liseler ve dengi okullar, orta okullar vardır. Acaba buralarda kimler okumaktadırlar? İşçilerin okumadığı açıktır. Adliyelerin duvarlarında ise "Adalet Mülkün Temelidir" yazmaktadır. Başka birşey yazmamaktadır.

Bütün bunlar devlet hizmetlerinden asıl vergiyi vergi yükünü omuzlarında taşıyanların mı, yoksa başkalarının mı yararlandığını göstermektedir.

Devlet bir işletmeci olarak da çeşitli fabrikalara sahiptir ve ulaştırma alanında da çalışmaktadır. Birer kamu kuruluşu olan Türk Hava Yolları, Denizcilik Bankası, T.C. Devlet Demir Yolları zarar etmektedirler. Deniz ve tren ulaşımında zarar yük taşımacılığında meydana gelmektedir. Buralarda taşınan yük de ticarî yüküdür. Söz konusu zarar bütçeden karşılanmaktadır. 26 işletmeci kamu iktisadî teşebbüsünden yalnız altısı doğrudan doğruya tüketiciye üretim yapan kuruluşlardır. Diğerleri ise ya fabrikalar için ara mal üreten ya da ulaşım sağlayan kurumlardır. Yani devlet geniş kitlelerin günlük ihtiyaçlarını karşılamak yerine kapitalistlere girdi üretmeyi tercih etmektedir.

Bütün bunlara karşılık devletin asıl malî yükünü de geniş kitleler çekmektedir.

SİGORTA PRİMLERİ

Sigorta primleri işçilerden kesilir. kesilmez patron tarafından sigortaya yatırılmamaktadır. Yatırılana kadar bu adeta kredi gibi, ama faizsiz kredi gibi kullanılmaktadır. Yatırma süresi geçince de faizli kredi gibi kullanılmaktadır çünkü o zaman cezalı piyasa ödemektedir. Bu ceza ise patrona bir faiz gibi, hatta rayicinden daha düşük bir faiz gibi gelmektedir. Çünkü ne kadar geç ödenirse ödensin azami ceza sınırı % 20'dir.

Geciken primlerin kredi olarak kullanılması yanı sıra primler SSK'ya yatırıldıktan sonra da kredi verne işi sürmektedir. Bu da SSK'nın Devlet Yatırım Bankası'na yatırdığı paralarla ve açtığı sanayi kredisıyla olmaktadır. Devlet Yatırım Bankasına

yatırılan para da kredi olarak kullanılmaktadır. 1971 yılı sonunda SSK'nın Devlet Yatırım Bankası'na yatırdığı para 4923000000 ayrıca açtığı sanayi kredisi de 50 000 000 TL'dir. Bunun dışında SSK 398 400 000 TL'lik hazine tahvili almış, İller Bankasına da 91 331 700 TL'lik borç vermiştir. Bunların hepsi için uygulanan faiz haddi piyasadaki mevcut faiz haddinin çok altındadır.

FIYATLAR

İşçinin aldığı brüt ücretten sigorta primi, vergiler kesildikten sonra eline net ücreti geçmektedir. Buraya kadar ücretin başına gelenler başka bir tarzda da bundan sonra devam etmektedir.

İşçi ücreti ile geçimini sağlar. Bunu gerçekleştirebilmek için de mallar satın alır. Fakat malların fiyatı durmadan artar. İşçinin ücreti artmazken malların fiyatı artarsa işçi eskisine göre daha az miktarda mal satın alabilir. Yani satın almagücü düşer.

Örneğin ücreti 40 TL olan bir işçi, kilosu 20 TL olan nebati yağdan iki kilo alabilir evin günlük kazancıyla. Ama yağın fiyatına zam gelip, kilosu 30 TL'ya çıkarsa ancak 1 kilo 333 gram yağ alabilir. Bu arada ücretine de % 50 zam gelse böylece ücreti 60 TL'ya çıkarsa alabileceği yağ 2 kilodur. Çünkü artık yağın kilosu 30 TL'dir. Bu durumda alabildiği yağ miktarı en baştaki gibi ücretine zam gelmeden ve yağa da zam gelmeden önceki kadardır. Alabildiği yağ miktarında artış olmuştur ücreti arttığı halde. Çünkü yağın fiyatı da artmıştır.

İşçinin ücreti para olarak artmıştır. Diğer bir ifadeyle işçinin parasal ücreti artmıştır. Ama işçinin satın alma gücünün ölçüsü olan gerçek ücreti artmamıştır. Gerçek ücret fiyat artışlarından arındırılmış ücrettir. Önemli olan da gerçek ücretin artmasıdır. Çünkü ancak bu daha fazla mal tüketilebilmesini sağlar.

Eğer yukarıdaki örnekte yağın kilosu 20'den 30 TL'ya çıkarken, işçinin ücreti de 40'dan 75 TL'ya çıksaydı işçinin hem parasal ücreti, hem de gerçek ücreti artmış olurdu. Çünkü eskiden 2 kilo yağ alabilirken, yeni durumda 2,5 kilo alabilirdi.

Fiyat artışlarıyla da ücret artışlarının bir kısmı alınıp, götürülmektedir.

MİLLÎ GELİR

Acaba bir yıl boyunca ülkede üretilen bütün mallar insanlar arasında nasıl paylaşılıyor? Bir yıl boyunca ülkede üretilen tüm mal ve hizmetler o ülkenin millî gelirini oluşturmaktadır. Bunları yaratanlar işçiler ve diğer emekçilerdir. Üretilenlerin ne kadarı bunlara kalıyor, ne kadarı başkalarına gidiyor. Bunu görmek için ülke nüfusunu beş eşit dilime ayırmak gerek. Esitlik tablosunda da bunların her birinin birer dilimdeki insanların sayısının eşitliği. Millî gelirin ne kadarını aldığına bakmak gerek. Nüfus dilimleri en az geliri

<u>Nüfus</u>	<u>Millî Gelir</u>
1. % 20	% 3
2. % 20	% 7
3. % 20	% 10
4. % 20	% 20
5. % 20	% 60

olanlardan en yüksek geliri olanlara doğru sıralanırsa, en az geliri olan gurubun yani nüfusun ilk, % 20'sinin millî gelirin ancak % 3'ünü aldığı görülür. Bundan sonra gelen % 20, milli gelirin % 7'sini, ortadaki % 20'nin milli gelirin % 10'unu, daha sonraki % 20 ise millî gelirin % 20'sini almaktadır. En yukarıdaki % 20'ise millî gelirin % 60'nı almaktadır. Yani millî gelir öyle bir dağılmaktadır ki bir yanda nüfusun % 80'i millî gelirin % 40'ını almakta, diğer yanda da nüfusun % 20'si millî gelirin % 60'ını almaktadır. Nüfusun beşte birlik bir kısmı millî gelirin yarısından dan fazlasını almaktadır. Sömürünün olduğu, bunun vergiler, sigorta primleri, fiyat artışları ile pekiştirildiği bir yerde bunun aksi beklenbilir miydi?

Bu ortanda nihai durumu gösteren tablo elbette böyle olacaktır. Ne zaman sömürü ortadan kalkarsa nihai tabloyu gösteren millî gelir dağılımı da o zaman adil bir şekil alacaktır.

TÜRKİYE'DE İŞÇİ SİNİTİNİN GELİŞİMİ

Türkiye'de ilk fabrika 1835 de, ilk sanayi işçileride yine bu tarihte görülmüştür. Demek ki, biz bugünkü sanayi işçileri, Türkiye'deki ilk Sanayi işçilerinin torunları veya torunlarının çocukları oluyoruz.

Günümüzün sanyı işçileri yani bizler hakkınızı savunmak için sendikalar kurabiliyoruz, sendikalara girebiliyoruz, sendikalarda örgütlenmiş durumdayız. Sendikalarınız yurt çarında ve çeşitli işkollarını kapsayacak biçinde Sendika Konfederasyonlarında birleşmiştir. Sendikaya girmek üye olmak yasal hakkınızdır. Acaba bizlerin dedesi, ninesi, hatta babası annesi olan işçilerin durumu böylemiydi. Sendikaları varmiydi? Haklarını savunmak sömürüyü kısıtlamak için nasıl örgütlenmişlerdi? Sendikalar Türkiye'de nasıl ortaya çıktı? Burjuvazi bu hakkı bize hediye etti?

Bizin bugün sahip olduğumuz sendika kurmak ve sendikaya üye olmak hakkına Türkiye'deki ilk işçiler sahip değildi. Burjuvazi işçilerin bir araya gelip örgütlenmelerini önlemek için daha 1845 yılında Polis nizamnamesini çıkardı. "İşçi ve Amele takımının Cemiyet kurması yasaktır" diyerek, bırakalım sendikayı, İşçilerin dernek kurmasını bile önlemiştir. Ama işçiler, bir araya gelmeden patrondan hak alamıyacaklarını anlamışlardı, her fırsatta o zamanki kanunlara rağmen bir araya gelip dernek kurmaya çalıştılar.

1874' de Amele Perver Cemiyeti kuruldu. 1891'de Osmanlı Amele Cemiyeti adıyla ilk gerçek işçi derneği kuruldu. 1908'de dernek kurma hakkı yasalara kondu, bir yıl içinde (1909'da) tekrar yasaklandı. Ama işçiler örgütlenmekten vaz geçmediler, yılmadılar, Kurtuluş Savaşında (1919-1922) Emperyalist işgalcilere karşı gizli direniş örgütleri, savaşçı çeteler kurdular. Savaştan sonra 1922'de Türkiye İşçi Derneğini kurarak çeşitli şehirlerdeki işçi Derneklerini bir araya getirdiler. Cumhuriyet ilân edildi. Burjuvazi gene iktidarda idi. İşçilerin örgütlendiğini görünce Burjuvazi bu derneğe karşı kendisinin sahte bir işçi derneği kurdurdu. Adı "İstanbul Amele Derneği" idi. Burjuvazi, resmen bu sahte derneğin temsil ettiğini ilân etti. 1923'de Cumhuriyet'in ilân edildiği yıl işçi Derneklerine karşı Tatili Eşkal Kanunu çıkarıldı, İşçi Dernekleri kapatıldı, üye ve yöneticiler tutuklandı.

ladılar. İşçiler 1924'te birlik sağlamak, örgütlenmek için bu sefer Anele Teali Cemiyeti'ni kurdular. Hükümete çeşitli isteklerde bulundular. Bu arada, I MAYIS'İN İŞÇİ BAYRAMI olarak yasalara geçmesini istediler. 1925'de çıkan Takrirî Sükûn Kanunu, her türlü işçi eylemini yasakladı ve I MAYIS' ta Bahar Bayramı ilân edildi. 1928'de Anele Teali Cemiyeti'de kapatıldı. İşçiler tekrar örgütsüz bırakıldı.

Kapitalizm büyük bir buhran dönemine giriyordu, işsizlik, pahalılık artmış, ücretler bile ödenmez olmuştu. Burjuvazi'nin amacı bu dayanılmaz koşullara karşı işçilerin mücadelesini zayıflatmaktı. Onları örgütsüz, yani güçsüz bırakmaktı. 1932'de Avrupa'da yerleşen Faşizmin görüşüne uygun ve paralel olarak, Türkiye'deki Burjuvazi iktidarında (Tek parti devrindeki ÇİP iktidarı) işçilerin kendi kurduğu işçi bürolarında örgütlenmeye başladı. İşçiler, kendilerinin olmıyan bu sahte ve sözde işçi örgütlerine itibar etmediler. Kendi örgütlerini kurmaya, yada kendi örgütlerinde biraraya gelmeye uğraşıyorlardı. Bunun üzerine iktidardaki Burjuvazi 141 ve 142. maddeleri Faşist İtalyan yasalarından alıp Ceza yasasına koydu.

Bu davranışın amacı, işçilerin iktidardan bağımsız örgüt kurmasını ve örgütlenmesini yasaklamak, bunu yapanları ağır şekilde cezalandırmaktı. Bgün bizim kaldırılması için mücadele verdiğimiz 141 ve 142 işte böyle ve işçilerin parti ve Sendika kurmasını önlemek amacıyla yasalara girmiş oldu. Bu yasaların kendilerine karşı olduğunu anlayan işçiler o günden bugüne kadar bu faşist yasaların kaldırılması için mücadele ettiler, halen de ediyoruz.

II. Dünya savaşı döneminde işçiler işte bu faşist yasa ve baskılar altında büyük ölçüde sömürölüp ezilerek yaşadılar. Savaş Dünya işçi sınıfı ve Demokrasi cephesi Zaferle bitirdi. Burjuvazi'nin, faşizmin "imperializmin burnu sürtüldü. Dünyanın her yerinde işçiler bu zaferden yararlandılar, burjuvazi'den yeni ekonomik, Demokratik haklar ve özgürlükler aldılar, Hükümetlere ortak oldular. Türkiye işçi sınıfı da kendi sınıfının dünyadaki zaferinden yararlandı, taleplerde bulundu Burjuvazi 141 - 142 yi tümüyle kaldırmadıysa da, sınıf esasına göre örgüt kurmayı önleyen maddesini kaldırmak, SSK ve Çalışma Bakanlığını kurmak zorunda kaldı.

Sendikaların kurulmasının kaçınılmaz olduğunu anlayarak, bir Sendika yasası hazırlığına girdi. İşçiler bu dönemde hızla işçi dernekleri, örgütleri kurmaya başladılar ve pek çok dernek, örgüt kurdular.

1947'de Burjuvazi, işçilerin mücadelesine boyun eğerek Grev ve Toplu Sözleşme hakkı olmasa da, bir Sendika çıkarmak zorunda kaldı.

Böylece Sendika kurmak yasal bir hak olarak elde edildi. İşçiler hızla Sendikalar kurup, Sendikalara girdiler. Burjuvazi örgütlenen işçilere gözdağı vermek için Sendika liderlerini zindanlara atıp, eziyet etmek yolunu tutarak, işçilerin yasal haklarını kullanmalarını polis tedbirleriyle önlemek istedi. Bugün bile işverenlerin Sendikaya, hele gerçek sendikalara girmek isteyen işçilere karşı uyguladığı baskı, terör ile gerçek sendika liderlerine yapılan yasa dışı baskı ve tutuklamalar sürmektedir.

Ne var ki işçiler bugün olduğu gibi o gün de bu baskı ve teröre kulak asmadılar, kendi Sendikalarında örgütlendiler. Dağınık işyerlerinde kurulmuş sendikaları bir araya getirerek işçilerin birliğini, örgütlülüğünü, yani gücünü arttırmak çabası yine o dönem başladı. 1948'de İstanbul İşçi Sendikaları birliği bu amaçla kuruldu. Burjuvazi işçilerin sendikalarda ve sendikaların birliklerinde örgütlenip güçlenmesinden dehşete düşerek, bu sefer Sendika ve Birliklerin yönetimini kendi adamlarının eline vermek, bu yolla işçi örgütlerini kendi kontrolüne alma çabasına girdi.

O dönemin iktidar partisi C.H.P. İstanbul İşçi Birliğini kontrolüne geçirdi ve gerçek sendikaları ve örgütlerini Birlik dışına attı. Dönemin yeni kurulmuş muhalefet partisi DP, kendisi de bir Burjuva partisi olarak, aynı amaçlarla ama kendi kontrolünde bir başka işçi sendikalar birliği kurdurdu. 1950'de kurulan Hür İşçi Sendikaları Birliği işte böyle bir örgüttür. DP bu yeni Sendika birliğini kurarak, işçilerin Burjuva iktidarına, o zamanki CHP yönetimine olan kızgınlıklarını kendi gerçek niteliğini saklayarak kullandı. Böylece Burjuvazinin iki ayrı kesimi iki ayrı Sendika Birliğini kontrol altına almış oldular. DP nin gerçek yüzü ortaya çıkmadığından işçiler yeni kurulan Hür İşçi Sendikalar birliğine ve DP ye, CHP den ve onun kontrolundaki Sendika birliğinden daha çok itibar ediyorlardı. O yıl yapılan seçimde DP iktidara gelince, durum ortaya çıktı.

Burjuvazinin yani CHP ve DP nin Sendikalarındaki adamları biraraya gelip iki sendika Birliğini birleştirdiler. İstanbul Millî İşçi Sendikalar Birliğini kurdular. Her iki grup Sendikacının ortak amacı, işçileri ve Sendikaları ne yapıp yapıp Politikanın dışında tutmaktı. Sol görüşlü Sendikalar işçilerin politikaya ağırlık koymasını istediğinden, ortak düşmanları idi.

1952'de Türkiye'nin çeşitli Bölge ve işkolundaki Sendikaları ve Sendika birliklerini bir araya getiren bu örgüt olarak Türk-İş kuruldu. Türk-İş burjuvazinin adamı yerli Sendikacılar ile baş dostları Amerikan hükümeti ve onun Sendikacılarının maddi ve manevi desteğiyle kuruldu, desteklendi. İşçiler bir kere daha burjuvazinin adamlarının yönetiminde ve kontrolünde örgütlendirilmiş oldular. Ama işçiler ve gerçek Sendikacılar, durumu kavradılar. Türk-İş içinde muhalefete geçtiler. Zaten her olay ve her geçen gün Türk-İş Yönetiminin kimlerin elinde olduğunu daha açıkça ortaya koyuyordu.

1967 yılına kadar süren bu yoğun iş mücadeleden sonra bir grup gerçek Sendikacı ve Sendika Türk-İş'ten ayrılıp Devrimci işçi Sendikaları Federasyonu (DİSK) i kurdu. Böylece işçilerin ve Sendikaların bir bölümü burjuvazinin denetiminden çıkmış, gerçekten işçinin çıkarını savunan örgütler olmuştur. Bundan sonra da Türk-İş'ten kopmalar durmadı, hızlandı. İşçiler fabrika, fabrika veya sendikaları ile beraber Türk-İş'in yönetiminden kopup DİSK'e katıldı ve bağımsız Sendikalar oldu. Halen Türk-İş'in içinde olmakla beraber Türk-İş yönetimine ve politikasına karşı çıkan sendikalarda her geçen gün artmaktadır, artacaktır.

Bugün işçilerin sendika seçme özgürlüğü, Referandum için verdikleri mücadele, özünde burjuvazinin kurdurduğu veya yönettiği sendikalara karşı işçilerin yıllardır verdikleri mücadelenin bir parçasıdır, uzantısıdır, aldığı yeni bir biçindir. Bugün burjuvazinin Referandum, Gizli Oy - Açık Sayım da işçilerin istedikleri gerçek sendikayı seçmesine yasalarla ve tedbirleriyle karşı çıkışı da, işçi örgütlerini kontrolünde tutmak hırsıyla gösterdiği çabanın bir parçasıdır, uzantısıdır, yani bir biçimdir. İşçi sınıfının tarihi bize, bu en doğal haklarımızı, Referandum hakkını da ergeç alacağımızı göstermektedir.

Nasıl ki, Dernek kurmak ve sendika kurmak hakkı, kopara kopara mücadeleyle alınmışsa, Referandum hakkı da alınacaktır.

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI TARİHİNDE GREVLER

Bugün, sendikali işçilerin, en önemli mücadele silâhı toplu sözleşme ve grev hakkıdır. Grev ve toplu sözleşme yapmak bu gün işçilerin yasal hakkıdır. Bu hak her zaman var mıydı? Türkiye'de işçiler grev yapmaya ne zaman başladı?

Grev hakkı yasal olarak nasıl ve ne zaman elde edildi? Türkiye'de işçiler, 1835'den beri, işyerinde direniş ve iş bırakma yollarıyla çalışma ve yaşam koşullarını düzeltmeye çalıştılar. Türkiye işçi sınıfının ilk grevini 1872'de Tersane işçileri yaptı. 18-20 saat, en ağır ve zor koşullarda çok düşük ücretlerle çalışan işçiler bu koşulları değiştirmenin yolunu hep birlikte iş bırakmak olduğunu ta o zaman anlamışlardı. Grevler o zaman yasa dışı idi, ama işçinin de tek çaresi olduğundan uygulanıyordu.

1879'da Yapı işçileri grevinde, iş saatlerinin azaltılması istendi. 1906'da Tütün işçileri, Abdülhamit devrinin bütün baskı ve terörüne rağmen grev yaptı. Abdülhamit devrilip, meşrutiyet ilân edildiği yıl, 27 tane grev yapıldı. Ertesi yıl iktidara yeni gelenlerde gerçek yüzlerini gösterdiler. Grevler yasaklandı kanla zindanla bastırılmaya başlandı. Grevler durmadı devam etti. Birinci dünya savaşı döneminde, savaş bahanesi ile her türlü işçi eylemi yasaklandı, işçilere baskı arttı. 1919'da Kurtuluş savaşı başlayınca işçiler özellikle işgalci ülkelere ait işyerlerinde grevler, işkale karşı mitingler yaptılar. Anadoluda çete kurup Emperyalist ördülara karşı savaştılar. Bu eylemler Türkiye'deki işçilerin politik-içerik taşıyan Emperyalizme karşı ilk eylemleri arasında sayılmaktadır. Tünel, ve havagazı işletmesi, demiryolunu işleten Fransız firmasındaki, Yunan ve Fransız gazetelerindeki grevler bunun örnekleri oldu. Savaş sırasında, 1921'de, işçiler 1 MAYIS' ı işçi bayramı ve Emperyalizme karşı bir gösteri olarak çok canlı şekilde kutladılar. Savaş bitti, Emperyalistler ülkeden atıldı, Cumhuriyet ilân edildi. Fabrikalardaki çalışma koşulları ve ücretlerde değişen hiç bir şey yoktu. Grevler ve direnişler, yerli ve yabancı işyerlerinde devam etti. Burjuvazinin güdümündeki iktidarlar bu grevlere ve direnişlere karşı yasalar çıkararak cevap verdi. Grevler polis ve patronlar tarafından zorla bastırılmaya başladı. 1928'de bütün bu baskılara karşı, tramvay işçileri, Adana Demir yolu işçileri, Tütün işçileri liman işçileri grev yaptı. Tütün işçileri birer yevmiyelerini tramvay işçilerine verdi.

Bu grevlerde 15 işçi beş polis öldü, 3000 işçi tutuklandı, 1929-31 yıllarındaki kapitalist bunalım döneminde, işsizlik, açlık dayatılmaz ölçülere vardı, Ortaköy ve Galata bütün işçileri, Liman işçileri bütün baskılara rağmen grev yaptılar.

Faşizmin gelişi ve onun sonucu olan ikinci dünya savaşı sırasında her türlü eylem büyük bir şiddetle bastırıldı. İşçiler savaş bahanesiyle mecburi fazla mesailerde ücretsiz çalıştırıldı. Bu dönem grevler ve işçi eylemlerinin zorla bastırıldığı sessiz bir dönemdi.

1946'da Dünya İşçi Sınıfının zaferiyle bitince dernek ve sendikalarda örgütlenen işçilerin grev ve direnişleri hızlandı. 1947'de çıkan sendika yasası grev ve Toplusözleşme haklarını getirmemişti. 1949'da Tekstil işçileri sendikası işsizliği protesto mitingi yaptı. İşçilerin oyunu almak için, Burjuvazinin yeni partisi demokrat parti, işçilere grev hakkı vereceğini söylüyor hatta bunu parti programına koyuyordu. DP'nin kurduğu hür işçi sendikaları birliği yönetim, grev hakkını savunuyor gözüküyor, böylece işçileri en can alıcı dirimsel istekleri ile kandırmaya çalışıyordu. 1950'de DP oyların çoğunluğunu alıp, iktidara gelince bir daha grev hakkından söz etmedi. 1952 yılında kurulan Türk-İş'in ilk genel kurulunda işçi delegeler grev hakkı, askari ücret tesbiti ve yıllık ücretli izin ve iş kanununu yaygın bir biçimde uygulanması için mücadele verilmesini istediler. İktidardaki DP'nin adamı olan Türk-İş yöneticileri, grev hakkını almak için hiç bir çaba göstermediler. Ama işçiler fiilî direniş ve grevlerle zorluyorlar, bakanlara sahte sendikacılara hesap soruyorlardı. Bakanlar çeşitli işçi şehir ve semtlerinde işçilere grev hakkını vereceklerine dair söz vermek zorunda kalıyorlardı.

1957 seçiminde DP yine iktidarda kaldı, ama grev hakkı yine yasalaşmadı. Buna karşılık patronlar ise lokavt yapıyorlardı. Ne varki 1959 yılında DP işçilerinin baskı ve mücadelesi sonunda giderek çaresiz duruma düşüyordu. Muhalefetteki CHP yeni bir sendika haklar yasası hazırlıyordu. 1960' 27 MAYIS' ta DP hükümeti düşürüldü. Kurucu meclise işçiler girebildiler orada grev hakkını savundular ve 1961 Anayasasına grev hakkı kondu. Bu anayasada Lokavta ise yer verilmiyordu. Grevin Anayasal bir hak olması işçilerin eylemlerini, direnişlerini hızlandırdı ve iktidara grev ve toplu sözleşme yasası için baskı arttı.

1963 yılında Maden-İş üyesi Kavel işçileri 35 gün süren fiilî bir grev yaptılar, çadır kurdular. Grev henüz yasal olarak çıkmadığı için, bu olay kanunsuz ilân edildi ve işçilerin üzerine jandarma sürüldü, kan döküldü, pek çok işçi yaralandı. Uluslar arası işçi örgütleri Kavel grevini ve işçilerini desteklediler. Bu mücadelede, işçilerin grev hakkı için verdikleri uzun ve çetin mücadele birikiminin son damlası oldu ve CHP, İAP koalisyon hükümeti 274 sayılı Sendikalar ve 275 sayılı grev ve toplu sözleşme yasasını oylar çıkarttı. Grevler birbirini kovaladı yalnız o yıl, 8 grev oldu, 1964'te 83 grev, 1965'te 33 grev yapıldı. Burjuvazi ve Türk-İş yöneticileri grevin artık yasal bir hak olmasına rağmen, grevlere düşmanca bir tavırlar alıyor, grevlere ve grevcilere korku ve tepki gösteriyordu.

1963'te Ataş Rafinerisi grevini Türk-İş desteklemeydi, çünkü patronu Amerikalı Sendikacılar öyle emretmişti. Hükümet de grevi erteledi. Bozkurt mensucat işçilerinin grevini Türk-İş ve işverenler beraberce kanunsuz ilân ettiler. 1965'de Mannesman grevinde, Türk-İş işçilerin karşısında, işverenin yanında yer aldı. 1965 Kozlu kömür işçilerinin grevine jandarma sürüldü, işçilere ateş açıldı, iki işçi şehit edildi. Türk-İş bu olayda da hükümetin yanını tuttu, işçiler tahrik edildiler: "Kominist parmağı var bu işte" dedi. Batman boru hattında çalışan işçileri yabancı patronu ve adamları, aşağılıyor, onurlarını kırıyor haklarını vermiyordu, bunun üzerine işçiler 1966'da greve gittiler. Türk-İş bu grevde yabancı şirketleri ve hükümetleri tuttu. "Bu grev Türk Sendikacılığının itibarını zedeleyici" dedi.

1966 Paşabahçe grevinde Türk-İş, işçileri yarı yolda bıraktı, desteklemedi. Patronlarla anlaştı ve grevi durdurmaya karar verdi. İmzaladığı protokol greve önderlik edenlerin işe alınmamasını kabul etti. Grevden dönenlere, altıyüz lira para dağıtılacağını vaad etti, ama işçiler grevi bırakmadılar, çeşitli sendikalar bir araya gelip "Grevi destekleme komitesi" kurdular. Grevci işçilere yardım ettiler.

1967'de DİSK'in kurulmasıyla, yasal grev hakkı sonuna kadar ve işçilerin kardeşçe sınıf dayanışması içinde kullanılır oldu. Bu grevler, grevle ilgili mevcut yasal hakkın, işçilerin gerçek ekonomik, demokratik haklarını korumaya ve geliştirmeye yetmediğini açıkça ortaya çıkardı.

Yine mücadeleler lokavtın grevlere karşı kullanılan güçlü bir silâh olduğu ve yasalardan çıkartılması gerektiğini ortaya koydu. Bugün işçi sınıfı, dayanışma grevleri, genel grev, lokavtın yasalardan çıkarılması, hakkının yasalara, konulması için mücadele ediyor. Bu mücadeleyi, mitingler ve yürüyüşler yaparak, fiilen dayanışma ve genel grev örnekleri vererek sürdürüyor. İşçi sınıfının tarihi, dayanışma ve genel grev hakkının her geç ve hem de kısa sürede elde edileceğini, lokavtın yasaklanacağını gösteriyor, tıpkı grev ve Toplu Sözleşme hakkının işçilerin mücadeleleri ile kopara kopara alındığı gibi. Yeterki mücadeleyi sürdürelim birliğimizi güçlendirelim. Yeterki sınıf dedelerimizin, ninelerimizin analarımızın, babalarımızın deneylerinden ders alalım, onları örnek alalım, ama hatalarını tekrarlamayıp, kanlarıyla bize sağladıkları kazanımlardan yararlanalım. Yeter ki onların mücadelesi bize ve sınıfımıza gelecek için güven ve umut versin bize haklılığımızı ve güçlülüğümüzü hatırlatsın. Tarihteki geçmiş deneylerden ders alıp, ilerisi için doğru tavır alıp doğru mücadele etmek için öğrenilen, Türkiye işçi sınıfı tarihinden çıkardığımız dersler nedir?

- 1- Bugün biz işçilerin elindeki hak ve özgürlüklerin hepsi, bizim sınıf dedemiz ve babalarımızın verdikleri zorlu ve yiğit mücadelelerin meyvasıdır. Bizim bu haklar için verdiğimiz mücadelelerde kendimiz için olduğu kadar bizden sonraki işçi kuşakları için, bizim evlât ve torunlarımız için daha aydınlık mutlu ve hakça bir düzen hazırlayacaktır.
- 2- Devletin, biçimi ister padişahlık ister Cumhuriyet olsun, ekonomik hakimiyete sahip sınıf burjuvazi oldukça, devlete hakim olup, onun aracılığı ile işçi ve emekçileri sömürmekte, onların hak ve özgürlüklerini kısıtlanmaktadır.
- 3- Savaşlar ve savaş dönemleri işçi ve emekçiler için en kara günlerdir. Ulusal güvenlik, fedakârlık, dış düşmana karşı sınıflar arası birlik gibi bahanelerle, işçilerin mücadeleleri ve hakları kısıtlanmakta savaşın vesavaşın getirdiği yıkımın açlık ve çilesine en çok duyan işçiler olmaktadır.

İşçi ve emekçiler cephede savaşırken Burjuvazi geride işine bakmakta toprak kapatmakta, karaborsa yapmakta ekonomik gücünü daha da arttırmakta ve savaş sonunda işçi sınıfına daha güçlü vur-
maktadır.

Dünün için işçiler barışın savunucusudurlar.

4- Dünya işçilerinin dünyadaki Burjuvaziye, faşizme, emperyalizme karşı kazandığı başarılar, elde ettiği hak ve özgürlükler, Türkiye'de ki işçilere güç vermiş, onlar örnek gösterilerek Türkiye'dede haklar alınabilmiş, Dünya burjuvasinin yenilgisi Türkiye'deki burjuvaziye de zayıflatıp ürkütmüştür.

Bu nedenle dünya işçileri kardeştir, kaderleri birdir. Dünya işçileri ile dayanışmak onların mücadelelerini desteklemek Türkiye'deki işçilerin çıkarınadır.

5- Adı ne olursa olsun, burjuvazinin kurduğu veya onun görüş ve çıkarını savunan partilerin birinin veya diğerinin iktidara gelmesi işçiler için kendiliğinden hiç birşey getirmemiştir. İşçiler bu tür iktidarlardan haklarını ancak birlik olup, örgütlü ve güçlü bir mücadele verdikleri ölçüde, kopara kopara almışlardır. Demokratik bir halk iktidarında işçiler gerçek haklarına ancak kavuşabilirler.

6- Yasalar veya polisçe yapılan baskılar ne kadar ağır olursa olsun işçilerin çalışma ve yaşama koşullarının düzelmesi için mücadelesi ve örgütlenme çabası durdurulamamıştır.

7- Burjuvazi işçi hareketlerini yasalarla ve polis tedbirleriyle durduramadığı zaman işçileri kendi eliyle kurduğu sahte işçi dernek ve sendikalarında örgütlenerek ve böylece aldatıp kendi bildiği gibi yönetmek veya birliklerini bozup güçsüzlendirmek yolunu seçer. Bunu önlemenin yolu referandum gibi demokratik hak ve özgürlükleri sağlamak satılmış yöneticileri etkisiz kılacak ve kovacak olanakları veren bir sendika içi demokrasinin işletilmesidir.

DÜNYADA SENDİKALARIN DOĞUŞU GELİŞİMİ

18. yüzyılın sonunda, yani kapitalizmin ortaya çıktığı ilk yıllarda, Buharın bulunması, dokuma tezgâhlarının ve benzeri mekanik makinelerin yapılması, üretimin verimliliğini arttırdı, büyük fabrikalar ortaya çıktı. Çok sayıda işçi hep birlikte fabrikalarda çalışmaya başladı. Ama hangi koşullarda? Fabrikalara hammadde olarak yün ve pamuk vs. yetiştirmek için köylülere ait küçük topraklar, büyük toprak kapitalistlerinin elinde toplanmış büyük çiftlikler haline getirilmişti. Kapitalistlere kaptırarak toprağını yitiren ama seyahat özgürlüğüne sahip köylüler şehirlere işçi olmak için akın etmişti.

İş bulmak büyük zordu. İşçi çok, iş alanı az olunca işçi ücretleri çok düştü. Makinalar da çalışmak eskisi gibi hüneri ve kol gücü gerektirmiyordu. Bu nedenle ve daha ucuza çalıştırmaları için yaşlılar, kadınlar ve çocuklar işçi olarak kapitalistlerce daha çok tercih ediliyordu. İşçiler o dönem hastalık ve kaza sigortası, emeklilik, yıllık ve haftalık izin, işten atılma tazminatı, iş garantisi vb. gibi hiç bir hakka sahip değildi. Günde 18-20 saat çalıştırılıyordu. Çalışma yerleri ve koşulları çok kötü idi. Bu koşullara dayanamayan işçiler sık sık hastalanıp, sakatlanıp ölüyorlardı. Kapitalistler bu dönemde işçileri azgınca sömürüyor ve kadın-çocuk, yaşlı demeden işçilerin kanları pahasına zenginleşiyor, sermaye biriktiriyordu.

İşçiler önce başlarına gelen bu felâketin makinaların eseri olduğunu sandılar. Makinalara saldırıp parçaladılar. İşçiler henüz sınıf içi güdüsünü kazanmamıştı. Henüz gerçek hasımlarının işverenler olduğunu anlamamışlardı. Hükümetler makinaları parçalayanlara ölüm cezası vererek, bu tür eylemleri önlediler.

Kapitalizm ve fabrikalar geliştikçe işçilerde sayıca arttı, gittikçe daha kalabalık sayılarda işçiler bir çatı altında çalışmaya başladılar. Bu onların yavaş yavaş sınıf içi güdüsü kazanmalarına ve aralarında bir birlik duygusu doğmasına yol açtı. Bu hep birlikte vahşice sömürülmekten gelen keder ve kader birliğinden kaynaklanıyordu. Bu birlik düşüncesi, nedenini pek kestiremedikleri, ortak felâketlerine karşı, birlikte mücadele fikrinin kök salmasında sağladı. Birlikte mücadele düşüncesi, mücadelelerden alınan derslerinde bir sonucu olarak örgütlü ü

mücadele vermek ve örgütlenme düşüncesini beraberinde getirdi. İşçiler önceleri, yardımlaşma sandıklarında örgütlendiler. İşçiler böylece ücretlerinden ayırdıkları yardım parasını bir araya koyarak, işsizlik ve hastalık, ölüm hallerinde bir birlerinin yardımıyla bulunmak, kendilerini garantiye almak istemişlerdi. Ne varki, zamanla gördülerki, zaten çok düşük olan ücretlerinden ayırabildikleri paralarla, uzun ve sık hastalık ve yaygın işsizlik durumlarıyla başa çıkarak olanağı, bulmak olanağı yoktur.

İşçiler bu gerçeğe beraber hasımlarının patronlar olduğunda anlamaya başlamışlardı. Kurtuluşun ancak patronlara karşı birlikte mücadele ederek, çalışma ve yaşama koşulları ile ücretlerini düzeltmek ve garanti etmekle sağlanacağını anlamaya başladılar.

Bu maksatla Sendikalar biçiminde örgütlenmeye başladılar ve böylece işçi sınıfının, sınıf ve kitle örgütü olan Sendikalar doğdu. İngiltere'de 1824'den itibaren hızlı bir Sendikalaşma hareketi görülmüştür. Fransa'da 1831'de Lion, 1934'de Paris işçileri çetin bir mücadele verdiler, örgütlenmeye başladılar.

Sendikaların doğması ile birlikte, patronlara karşı mücadele başladı. İşçiler bu mücadele içinde taleplerini karşılamak isteyen patrona karşı, bir mücadele silâhı olan GREV'i keşfettiler. Böylece işçi sınıfı, patronlara karşı tarihi ve güçlü silâhını, GREV'i yaratmış oluyordu.

Patronlar ve onların kontrolündeki hükümetler işçilerin bu yeni silâhı karşısında gerçekten ürktüler. Zaman yitirmeden işçilerin sendikalaşmasını ve grev yapmalarını önlemek için mücadeleye giriştiler. Sendikalaşmayı ve grev yapmayı vatana ihanet sayan yasalar çıkardılar. Pek çok işçiyi bu yasalarla cezalandırdılar, kan döktüler. Fakat bütün bu baskılar işçileri daha çok birleştirip, birbirlerine sıkıca bağlamaktan başka sonuç vermedi. Artık işçiler ayrı bir sınıf olduklarını sezmeye başlamış, sahip oldukları ve satabildikleri tek şey olan iş gücünün önemini farketmişlerdi.

1871 yılında Paris'te işçiler ilk işçi yönetimini kurarak, siyasi mücadeledeki yer ve rollerinin ilk önemli kanıtını verdiler. Siyasi mücadelede deneyimsiz işçi sınıfının kurduğu bu ilk işçi yönetimi, kanla ve terörle bastırıldı.

Baskı ve terörlerin sonucu, işçiler onları koruyacak ve kurtaracak tek şeyin birliktelikleri ve örgütlülükleri olduğunu anlayarak tek tek işyerlerinde yada, tek tek meslek dallarında (marangozlar, demirciler, kömürcüler) örgütlenmenin yetmediğini gördüler. Bütün işyerlerindeki diğer işçi kardeşleriyle birleşmenin yollarını aramaya başladılar. Aynı işyerlerindeki sendikalar, giderek ortak bir amaç için aynı yönlerde mücadele etmeye, işkolu ve bölgesel düzeyde sendika birlikleri, federasyonlar oluşturmaya başladılar.

Bu dayanışma ve dayanışma grevleri giderek işçi sınıfının bir başka güçlü silahı olan GENEL GREV'i ortaya çıkardı. İşçiler ulusal düzeyde eylem ve örgüt birliği sağlamaya yöneldiler, ulusal sendika konfederasyonları oluşturdular.

Burjuvazinin bugün ülkemizde bahar bayramı olarak gözlerden gizlemeye çalıştığı gerçekte işçi bayramı olan 1 Mayıs, işçi sınıfının ilk GENEL GREV'inin yapıldığı gündür. 1 Mayıs 1886 tarihinde Amerika'da Şikagolu işçiler ücret düşüklüğünü ve işçilerin birleşmesinin baskıyla önlenmesini, uzun iş günü saatlerini protesto etmek ve 8 saatlik iş günü için topluca greve baş vurdular. gösteri yaptılar. gösteri yapan işçilerin üzerine kapitalistler ve onların hükümeti atlı polisleri, silahla saldırttılar. Pek çok işçi öldü, pek çoğunda tutuklandı. İşçi sınıfı bu katliamı ve işçi kardeşlerinin bu ilk genel grevini hatırlamak için 1 Mayıs'ı işçi günü ilân etti.

Böyle ağır baskılar içinden geçerek gelişen işçi sınıfı hareketi, büyüdü, gelişti. Tüm Avrupayı sardı. İş gününü 8 saatle sınırlayan yasalar kabul edildi. Sendikalaşma ve grev hakkı yasalara kondu. GENEL GREV dünyanın pek çok ülkesinde işçi sınıfının yasal bir hakkı olarak kabul edildi. Grevler ve Genel Grevler yoluyla Burjuvazi işçi sınıfına tavizler vermek zorunda bırakıldı.

İşçiler Sendika ve Grev haklarıyla donatılmış mücadeleleri içinde gördülerki sadece kendi ülkelerinin işçileriyle dayanışma kurmak yeterli olmamaktadır. Çünkü burjuvazi kendi arasında uluslararası bir dayanışma içindedir. Kapitalizmin, emperyalizm aşamasında ve hele günümüzde dünyanın 100'lerce ülkesinde birden işyeri ve fabrikası olan büyük çok uluslu şirketler hızla artmaktadır.

tadır. Hatta bunlardan birine doğrudan veya dolaylı olarak bağlı olmayan fabrika sayısı çok azalmıştır.

RENAULT- FIAT (MURAT)- FORD- PHILIPS- UNILEVER- GRUNDIG- AEG- SIEMENS- PIRELLI- IBM- PFIZER- SQIBB- BASF- ITT ve bunun gibi yüzlerce büyük şirket dünyanın her yerinde fabrikalara sahiptir. Dolayısıyla, çeşitli ülkelerde yaşayıpta bu dev firmalar da, örneğin RENAULT'TA çalışan işçilerin, patronları aynı kişilerdir. Eğer işçiler uluslararası dayanışma kurmazsa, böyle dev bir firmanın bir tek ülkedeki fabrikasında çalışan işçilerin yapacağı grev patronun kılını bile kıpırdatmaz. Büyük patron bir başka ülkedeki fabrikasında üretimi arttırarak açığını kapatabilir. Oysa o firmanın dünyadaki tüm fabrikalarında çalışan işçiler aynı anda dayanışma grevini yada ortak greve çıkarsa, patron hemen pes edecektir.

Öte yandan işverenler kendi aralarında ulusal ve uluslararası güçlü dayanışma örgütleri kurmuşlardır. Birinin grev yoluyla gördüğü zararı, ortak dayanışma fonlarından ve açılan uzun vadeli kredilerle karşılanaktadırlar. Günümüzde kapitalistler çok zengin olduklarından, onların dayanışma sandıklarında çok paralıdır. Bunlar büyük uluslararası bankalar haline gelmişlerdir ve kapitalist ülkelerin hükümetlerinden, devletlerinden bile yardım görürler veya onlara işçilere karşı kullanmak üzere yardım verirler.

Bütün bunlar hele günümüzde, işçilerin uluslararası dayanışmasını artık bir zorunluluk haline getirmiştir. Bu nedenle çeşitli ülkelerdeki işçilerin sendikal örgütleri, uluslararası sendika federasyonları oluşturarak, bu örgütlere üye olarak uluslararası düzeyde, dayanışma sağlayıp parasal ve manevi güçlerini birleştirerek mücadele etme yolunu tutmuşlardır.

İçinde yaşadığımız yıllar işçi sınıfının uluslararası dayanışmasını daha da çok geliştirdiği ve çok uluslu tekellere karşı uluslararası, işçi sınıfı dayanışması ve örgütleri içinde mücadele verdiği yeni bir dönemdir.

KAPİTALİST TOPLUMDA SENDİKALARIN YERİ ve ROLÜ

İşçilerin Sendikalarda bir araya gelmesinin ilk sebebi, çoğu zaman daha iyi yaşama ve çalışma koşulları elde etme isteğidir. Bir Sendikaya üye olan bütün işçilerin üzerinde birleştikleri ilk nokta ücretlerinin yükseltilmesi, çalışma süresinin kısaltılması, çalışma hızının arttırılması gibi olan isteklerdir.

Yani hangi görüşte olursa olsun, hangi bilinç düzeyinde bulunursa bulunsun, bütün işçilerin ekonomik çıkarları aynıdır.

Aynı şekilde, bütün işçiler, Sendikalarda, sağlık hizmetlerinin daha insana uygun bir hale getirilmesi için, ücretli izin süresinin uzatılması için, yakacak, tatil, doğum, evlenme, ölüm, vb. gibi yardımların arttırılması içinde mücadele ederler. Yani işçiler sosyal çıkarlarında da birleşirler.

İşçilerin sendikalarda bir araya gelmelerinin ilk sebebi ekonomik ve sosyal çıkarlarının korunmasıdır ama, sendikaların eylemleri ekonomik mücadeleyle sınırlı kalmaz.

Günlük ekonomik mücadele sırasında işçiler içinde bulundukları ekonomik ve sosyal koşulları köklü bir şekilde düzeltebilmek için siyasal alanda da mücadele verenin zorunluluğunu daha iyi anlarlar. Örneğin kıdem tazminatı süresinin 30 güne çıkarılması için önce tek tek işyerlerinde mücadele verilmiş ve siyasal alandaki çabalarla bu hak yasalaştırılarak Türkiye'deki bütün işçilerin yararlanabileceği bir şekle sokulmuştur.

Kaldı ki, işçi sınıfının siyasal mücadelesi yani ekonomik ve sosyal haklar getiren yasalar çıkarttırmaktan ibaret değildir. İşçi sınıfı, üretin araçlarının toplumun mülkiyetinde bulunacağı sömürsüz bir topluma geçiş için elverişli koşulların yaratılacağı daha demokratik bir düzen için de siyasal alanda mücadele verir. İşçiler bu demokrasi mücadelesine sendikalarda örgütlenerek büyük kitleler halinde katılırlar. Sendikalar, 141-142. maddelerin kaldırılması, genel grev ve siyasal grev hakkının elde edilmesi, işçinin işletmelerin yönetimine katılması gibi demokratik istekler doğrultusunda mücadele verirler. İşçilerin siyasal çıkarlarında aslında aynıdır.

Ekonomik haklar için verilen mücadeleyle siyasal haklar için verilen mücadele içiçe geçmiştir. İşçi sınıfının siyasal

alandanda elde ettiği her yeni başarı onun yaşam koşullarının düzelmesi olanaklarını da beraberinde getirir.

Görüldüğü gibi, sendikalarda toplanan işçilerin tümünün ekonomik sosyal ve siyasal çıkarları aynıdır. Bu sebepten ötürü sendikalar, işçi sınıfının sömürüyü kısıtlamak ve tamamen ortadan kaldırmak için sendikal ve demokratik mücadele verdiği kitle örgütleridir.

EKONOMİK MÜCADELE

Kapitalist düzende, işçiler kaçınılmaz olarak kapitalistlerce sömürülürler. Çünkü işçiler üretim araçlarından yoksundurlar ve iş güçlerini satarak yaşamak zorundadırlar. Öte yandan bilimsel ve teknik gelişmeler sürekli olarak daha otomatik ve hızlı makina ve teknikler ortaya çıkararak işçilerin aldıkları ücretlere göre çok daha fazla değer üretmesine ve çok daha fazla sömürülmesine sağlanaktadır.

Fransa, Amerika, İngiltere, Almanya, İsveç gibi gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçilerin ücretleri, Türkiye'dekinden yüksek olabilir, ama oralarda fabrikalar daha otomatik hızlı ve modern olduğu için işçiler yinede ve büyük ölçüde sömürülmektedir. Philips işçisinin ücreti, Demir Döküm İşçisinin ücretinden bir miktar yüksek olabilir, ama Philips işçisinde, Demir Döküm İşçisinde sömürülmektedir. Belkide eşit ölçüde sömürülmektedirler, hatta Philips işçisi daha çok bile sömürülüyor olabilir. Kapitalist düzende, sömürü az veya çok olabilir, sömürü oranı, iş yerinden işyerine, ülkeden ülkeye değişebilir ama muhakkak vardır. Sömürü tamamen ortadan kalkarsa kapitalist düzende, kapitalistlerde kalmaz, çöker gider.

Sömürünün var olması, yani işçilerin kapitalistlerce sömürülmesi kapitalistlerle, işçiler arasında ekonomik bir çekişme bir çelişki yaratır.

İşçiler, ücretlerinin arttırılmasını, çalışma saatlerinin ve günlerinin kısaltılmasını, bant ve çalışma hızının düşürülmesini isterler, yani sömürüyü azaltmak isterler. Öte yandan hayat pahalıdır, bunun yanı sıra işçilerin ve ailelerinin yeni ihtiyaçları ortaya çıkmaktadır. Televizyon, buzdolabı, çamaşır makinası almak, sinemaya, tiyatroya, yazın kampa gitmek,

gazete, mecmua, kitap almak, elektriği suyu olan evde oturmak bundan 50 yıl önce yaşayan, yada köyde yaşayan bir ailenin hayal bile etmediği, gerek duymadığı ihtiyaçlardır. Ama bugün hepimiz yaşayarak biliyoruz ki, bunlar artık vazgeçilmez ihtiyaçlarımız olmuştur.

Daha az sömürölmek istemek, ücretin kendisinin ve ailesinin yeni artan ihtiyaçlarını karşılamak üzere yükseltilmesini istemek işçilerin en doğal ve vazgeçmiyecekleri talepleridir. Kapitalist patronlarda yine kendi çıkar ve kârları gereği ve kapitalist olarak yaşamak için, işçiyi sömürmeye devam etmek ve hatta daha çok sömürmek isterler. Bu nedenle işçilerin taleplerine karşı çıkar, "HAYIR" derler.

İşçiler sendikalarda büyük sayılarda bir araya gelip, aralarında dayanışma kurarak, disiplin içinde örgütlenerek grev gibi silâhları kullanarak patronlar "evet" demeye zorlanır. İşte bu durum, yani sömürünün varlığı sınıf mücadelesinin ekonomik temelidir, sınıf mücadelesini yaratan nedendir. İşçi sınıfının sendikalarda bir araya gelip örgütlenerek verdikleri sendikal mücadele, sömürünün sınırlandırılması mücadelesidir. Sömürünün sınırlandırılması için verilen bu ekonomik mücadele işçinin günlük ekmek mücadelesidir, işçilerin acil ve vazgeçilmez mücadelesidir.

SIYASİ MÜCADELE

Elbette işçiler için en iyisi sömürüyü tamamen ortadan kaldırmak böylece sömürüyü sınırlamak için didinip durmaktan tamamen kurtulmaktadır. Sömürünün tamamen ortadan kaldırılması için verilen mücadele, siyasî mücadeledir.

Çünkü sömürünün tamamen ortadan kaldırılması için üretim araçlarının yani fabrikaların, çiftliklerin, madenlerin kapitalistlerin özel mülkiyetinde olmaması gerekir. Bu köklü toplumsal dönüşümü sağlamak için işçilerin siyasî iktidara egemen olmaları gerekir.

Sömürünün ortadan kaldırılması her ne kadar işçilerin ve sendikaların güncel hedefi değilse de, uzun vadeli hedefidir. Bunun için verilen siyasî mücadele de işçilerin ve sendikal örgütlerin tarihsel görevidir. Bu nedenle sendikalar, siyasetin dışında kalamazlar, siyasî mücadelede tarafsız olamazlar.

Yerleri kapitalistlerin siyasetinin karşısındadır. Sömürü düzenini sürdürmek isteyen kapitalistlerin siyasetine karşı tavır almak durumundadırlar.

İşçiler sadece, sömürünün tamamen ortadan kaldırılmasıyla sömürüden tamamen kurtulacakları ve bunu istemelerinin onların en doğal hakları ve tarihi görevleri olacağı için siyasi mücadele vermezler. İşçiler zaten, tarihin onlara bu görevi yüklediğini ve sömürsüz toplum kurmak tarihi görevini yüklenmiş temel sınıf olduklarını kendiliklerinden bilemezler.

Kapitalistler onları doğdukları günden beri sömürünün olmasının insan toplumlarının kaderi olduğuna, bunun doğal ve değişmez bir durum olduğuna inandırmak için bevinlerini yıkarlar. Okulda, radyoda, televizyonda, hikâye ve masallarda, şarkılarda, filmlerde, gazetelerde hep bunu söylerler. "Bir elin parmakları eşitni ki insanlar eşit olsun", "Böyle gelmiş böyle gider", "Bu dünyayı boşver esas olan öbür dünya, orda herkes eşit" "herkes bir kefenle gider" vb. sözleri hep duymuşuzdur. Burjuvazinin bu propagandası karşısında, işçiler eğitimle ve günlük ekonomik mücadelelerinden çıkardıkları deslerle gerçekleri öğrenirler, burjuvazinin yalan söylediğini kavrarlar. Tarihi görevlerinin farkına varırlar.

Tüm kapitalist ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de kapitalistler ellerindeki büyük zenginlikleri kullanarak devleti oluşturan hükümet, meclisler, devlet daireleri vb. kurumlarda kendi adamlarını veya bizzat kendilerini iktidara getirmişler, çoğunluk elde etmişlerdir.

Tüm devlet dairelerinde ve çıkardıkları yasalar yoluyla hakimiyet kurmuşlardır. Üstelik sürekli olarak bu çoğunluklarını ve iktidarlarını arttırmak, hükümet, meclis ve devlet dairelerinin tümünün kendi adamlarının eline geçmesi için uğraşırlar. Bu durumda işçiler bırakalım sömürüyü tamamen kaldırmak için, var olan çalışma ve yaşama koşullarını korumak, sömürüyü sınırlamak için verdikleri günlük ve ekonomik mücadelede bile başarılı olabilmek için, devletin kurumlarında daha etkili olmak zorundadırlar.

Günümüzde, özellikle Holdingler, Bankalar sahibi büyük kapitalistler ellerindeki büyük ekonomik gücü, seçimlerde ve

seçim sonrası bol keşeden harcayarak, işçilerin daha yüksek ücret daha kısa çalışma süresi, daha insanca hızlarda çalışmak, gibi isteklerini elde etmelerini önleyecek yasalar çıkartmak, var olan yasaları bile uygulatmamak istemektedirler. İşçilerin güçlü ve gerçek sendikalarda örgütlenmelerinden ürktükleri için sendikal hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı yasalar çıkarılması istemektedirler, çünkü sendikalar büyüdükçe işçi sınıfı mücadelesi daha güçlenir. Öte yandan elde edilen ücret zamları, devlet ve işverenlerce getirilen fiyat artışları ve dolaylı dolaysız vergilerle, bir anda yok olmakta, ülke çıkarı, savaş hali, anarşi gibi nedenler bahane edilerek grevler önlenmek istenmektedir.

İşçilerin ve diğer ücretlilerin örgüt birliği ve ortak mücadelesi önlenirken işçi ve ücretlilere dolaylı dolaysız daha ağır vergi yükleri, bindirilmekte, bu paraların vergi indirimi gümrük muafiyeti, vergi iadesi, az faizli kredi olarak kapitalistlerin hizmetine verilmesini sağlayabilmektedirler.

Günümüzde özellikle büyük kapitalistlerin, bütün bunları daha rahatça ve kolayca başarabilmek için Sıkı Yönetimler ve faşist rejimler getirmek istemektedirler.

Bütün bunlar gösteriyor ki işçiler, ekme kavgası demek olan ekonomik mücadelede başarılı olabilmek, ceplerindeki ücreti güvenceye alabilmek için bile, var olan demokratik hak ve özgürlüklerini korumak ve geliştirmek için mücadele etmek zorundadırlar. Günümüzde işçiler salt acil ekonomik talepleri için mücadele ederek, çalışma ve yasama koşullarını geliştirecek yeni kazanımlar elde etmeyi başaramıyacakları gibi var olanları bile koruyamazlar. Bu nedenle işçilerin günlük ve acil kazanımlar için verdikleri ekonomik mücadele, demokratik hak ve özgürlükler için verecekleri genel demokrasi mücadelesinden ve devlet kurumlarında etkin olmak için verilen politik mücadeleden ayrılamaz.

EKONOMİK - DEMOKRATİK TALEPLERİMİZ

Oyleyse işçiler sendikaları yoluyla yaptıkları mücadelede ekonomik, demokratik ve politik haklar ve özgürlükleri beraberce içeren taleplerde bulunmak zorundadırlar, pekçoğu Toplu Sözleşmelerde yer alan Ekonomik Talep Grupları Şöyle Özetlenebilir:

I) İşçilerin kapitalist düzende sahip oldukları tek temel hak çalışma hakkıdır. İş gücünden başka sahip olduğu ve satacağı bir şey bulunmayan işçiler, iş güçlerini satma olanağına sahip olmak isterler. Dolayısıyla toplu işçi çıkarılmasına, eksik ücretle

çalıştırılmaya karşı, hükümler, iş garantisi ve kıdem tazminatı işçilerin acil ekonomik taleplerinden birisidir.

- 2) Ücretlerin ve diğer yan ödemelerin, bilim ve tekniğin gelişmesi ile ortaya çıkan yeni ihtiyaçları karşılayacak, gerçek artışlar sağlanması ve ücret artışlarının zamlar ve hayat pahalılığına karşı güvenceye alınması acil ekonomik taleplerden bir diğeridir.
- 3) İş gücünün kullanımında daha hakça ve insanca koşullar sağlanması için, çalışma sürelerinin kısaltılması, (40 saatlik, 5 günlük iş haftası, ara dinlenmelerinin arttırılması), bant ve üretim hızlarının insanca düzeylerde tutulması, işyerinde sağlık ve güvenlik koşullarının sağlanması acil ekonomik taleplerden birisidir.
- 4) İşgücünün yenilenmesi, ayakta kalması için daha uzun yıllık izinler, yıllık izinde dinlenmeyi sağlayacak kamp ve benzeri olanakların ulaşım araçlarının sağlanması, işçinin ve ailesinin aile yaşamını kolaylaştıran, sağlıklı, ucuz, elektrik, su gaz gibi olanakları olan konforlu konut sağlanması, çocuklar için kreş ve çocuk yuvası, eğitim olanağı ve ailesi için sağlık bakım haklarının ve tesislerinin geliştirilmesi gibi talepler. İşçilerin ekonomik taleplerinden bir diğeri.
- 5) Bir işçinin yaşamında iş gücünün kullanılma süresinin güvenceye alınması için, emeklilik süresinin kısaltılması, emeklilik ücretlerinin arttırılması ve korunması işçilerin bir diğer ekonomik talep grubudur.

Yukarıdaki ekonomik taleplerin alınabilmesi, korunabilmesi ve geliştirilebilmesi için gerekli olan Demokratik-Politik grupları ise şunlardır:

- I) Kazanılmış ekonomik, demokratik ve politik hak ve özgürlüklerin savunulup korunması ve geliştirilmesi için,
 - a) İşçi sınıfının gerçek çıkarları ve kurtuluşu yönünden eğitilip bilinçlenmesini önleyen 142 nolu maddenin kaldırılması
 - b) İşçi sınıfının örgütlenmesine karşı olan 141 nolu maddenin kaldırılması
 - c) İşçi sınıfının ve diğer emekçilerin örgütlenmesini ve mücadelesini önleyen, Dernekler Yasası, Devlet Güvenlik Mahkemeleri Yasası Toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasası vb. tüm antidemok-

ratik yasaların değiştirilmesi veya kaldırılması; işçilerin demokratik-politik sendikal talebi olmak zorundadır.

- 2) İşsizliğe ve nedenlerine karşı savaşmak, bunun için yurt dışında en ağır sömürü ve yaşam koşullarında çalışmaya mahkûn edilen işçi ve emekçilere ve yurdumuzdaki işsizlere iş olanakları açılmasını, işsizlik sigortası kurulmasını savunmak, işçilerin sendikalarıyla yönelttiği genel ekonomik-demokratik taleplerden birisidir. Aksi halde ülkedeki işsizlerin sayısı arttıkça işverenler çalışanları sürekli olarak işten çıkarmakla tehdit edecek ve ücretleri düşük çalışma koşullarını dayatılmaz düzeylerde tutmayı başaracaktır.
- 3) Sendikala hakların ve özgürlüklerin büyük burjuvazinin artan baskı ve tehditlerine karşı korunup geliştirilmesi, için genel grev, dayanışma grevi, referandum hakkı, memurlara ve tüm çalışanlara grev ve Toplu Sözleşmeli sendikal haklar, sağlanması ve lokavtın yasa dışı bırakılıp suç sayılması, tarım ve orman işçilerinin iş kanunu kapsamına alınması ve çıraklık yasasının çıkartılması yolundaki talepler işçilerin ve tüm çalışanların birliğini ve gücünü, ekonomik demokratik-politik mücadelede etkenliğini, artıracak genel demokratik-politik taleplerdir.
- 4) Genel olarak tüm kapitalistlerden, özellikle büyük kapitalistlerden yana ve işçi ve tüm ücretlilere karşı olan bugünkü haksız vergi düzenini değiştirecek demokratik bir vergi reformunun yapılması işçilerin genel ekonomik - demokratik talepleri arasındadır.
- 5) Demokratik bir toprak ve tarım reformunun yapılması, işçilerin büyük burjuvaziye karşı en doğal ve güçlü müttefikleri olan köylülerle olan dayanışmasını güçlendirecek, haksız, geri toprak dağılım ve kullanım düzenini değiştirecek demokratik-politik taleplerden birisidir.
- 6) Büyük sanayi işletmelerinin, bankaların, sigortaların, dış ticaretin (hiç bir para ödenmeksizin) kamulaştırılması ve SSK benzeri tüm kamu kuruluşlarının yönetiminde çalışanların söz ve karar sahibi olması, işçilerin sendikalarıyla öne sürecekleri demokratik-politik taleplerdir. Büyük burjuvazinin elindeki büyük ekonomik güce dayanarak demokratik hak ve

özgürlüklere, sendikal örgütlere ve mücadeleye ve işçilerin ve tüm halkın ekmeğine yönelttiği tehdit ancak böylelikle önlenilecektir.

- 7) Millî Ekonominin temel dallarında kamu sektörünün güçlendirilmesi işçilerin sendikaları yoluyla mücadele vereceği ekonomik-Demokratik-Politik taleplerden biridir.
- 8) İşsizliğe son verecek, ülke kalkınmasına katkıda bulunacak temel yatırımlara, eğitim, sağlık ve dinlenme tesislerine ayrılabilecek muazzam fonların, ülkenizin emperyalizme ekonomik, politik ve askeri açıdan bağımlı kılınması pahasına, çıkmayacak yada emperyalist silâh tekellerine kâr olsun diye çıkarılacak savaşlar için silâhlanmaya ayrılmasına karşı çıkarak, dünya barışını, yavaşana politikasını ve silâhsızlanmayı, konşularımızla saldırmazlık paktları imzalanmasını NATO'dan, CENTO'dan çıkarak ekonomik-politik, askeri açıdan bağımsızlığını savunmak işçilerin sendikaları yoluyla yapması gereken ekonomik demokratik-politik taleplerin en önceliklilerinden birisidir.

Yukarıdaki sıralanan kapsandaki bir sendikal talepler programını eylem alanına sokup, başarıya ulaştırmak için verilecek sendikal mücadele tek tek işyerleri ile sınırlı kalamaz, kalırsa başarısız olur.

Tek bir işyerindeki işçilerin özel ve acil talepleri, işçi sınıfının ve çalışanların tümüne özgü ortak taleplerin bir uzantısı bir parçasıdır. Öte yandan ülkenin herhangi bir işyerindeki işçilerin elde ettiği yeni kazanım ve başarılar gerçekte bütün işçi sınıfı ve tüm çalışanlar için kazanılmış hak ve kazançlardır. Diğer işçilerin benzer ve ileri haklar almasında örnek ve destek olacaktır. Öte yandan ulusal düzeydeki genel demokratik-ekonomik politik taleplerin başarıya ulaşması zaten ülkedeki tüm işçiler ve halkınız için kazanılmış haklar olacaktır.

Dolayısıyla ekonomik-demokratik-politik talepler için verilecek mücadeleye, fabrika, fabrikalar grubu ve iş kolu olarak her düzeyde işçi sınıfının ve tüm çalışanların birliğinin ve dayanışmasının sağlanması havadan, bir istek değil başarının zorunlu şartıdır.

Aynı şekilde belirli bir sents, şehir, coğrafi bölge ve ülke düzeyinde, değişik iş kolu ve meslekten işçilerin birliği, köylü memur, esnaf tüm çalışanların meslekler ve işkolları arası dayanışması sağlanmadan, ne ekonomik nede demokratik-politik alanda gerçek ve geri dönülmez başarılar elde edilemez.

İşçilerin ekonomik-demokratik-politik sendikal talepler programı, bilim ve teknikteki gelişmelere paralel olarak sürekli değişmektedir. Bu nedenle sendikal talepler programı sürekli geliştirilip değiştirilerek canlı ve güncel kalmalıdır.

SENDİKALAR İŞÇİLERİN SINIF VE KİTLE ÖRGÜTÜDÜR

SENDİKALAR SINIF ÖRGÜTLERİDİR:

Kapitalist ile işçi arasındaki ilişki, sömürülen ile sömürücü arasındaki ilişkidir. Gerçek Sendikalar (Türkiye Maden-İş Sendikası gibi) sömürülenlerin kendilerini sömürücülerden korumak için kurduğu örgütlerdir. Emekçilerin tüm güçlükleri, kapitalist toplandan kaynaklanmaktadır.

Sendikaların, tarih sahnesine çıkışı, kapitalizmin ilk döneminde, işçinin ürettiği artı değerın tadına varmış kapitalistlerin işçileri, çocuk, kadın, yaşlı demeden en düşük ücretlerle günde 15-18 saat süreyle çalıştırarak vahşice sömürdüğü döneme rastlar. İşçiler ilk Sendikaları bu dayanılmaz sömürüyü biraz olsun azaltmak için, kapitalistlere karşı mücadele vermek üzere kurmuşlardır. Ana ekonomik mücadele ile politik mücadeleler arasında, bir işyerinin ve işçinin özel çıkarlarıyla, tüm işçilerin ve işyerinin ortak ve genel çıkarları arasında kopmaz bağlar vardır. Bir işyerindeki burjuvazi işçi çatışması, işkolunun, bölgenin, ülkenin ve dünyanın tüm burjuvazi ve işçilerin çatışmasının bir yansıması, bir parçasıdır.

Sendikalar, bundan ötürü bir sınıf örgütüdür, işçi sınıfının örgütüdür. İşçilerin bir sınıf örgütü olarakta, sınıflar arasında mücadele demek olan politikanın dışında olamazlar, siyasî mücadelede de tarafsız olamazlar. Emekten yana, işçi sınıfının çıkarlarından yana siyasî tavır alırlar, almalıdırlar.

SENDİKALAR KİTLE ÖRGÜTLERİDİR:

İşçi sınıfı sömürüye karşı mücadelesinde gücünü, üretimde oynadığı rolden (iş gücünün yeni ve daha büyük değer yaratır tek kaynak olmasından ve işgücü olmadan ve işçisiz üretimin olamayacağı gerçeğinden) ve kalabalıklığından almaktadır. Bu nedenle sendikalar küçük bir azınlığı değil, en geniş işçi kitlelerini kapsayan, bir kitle örgütüdür, böyle olmak zorundadır.

Bu nedenle sendikalar, işçi sınıfının bir kitle örgütüdür. İçinde çeşitli siyasî görüş ve partileri benimsenmiş işçiler olabilir, olacaktır.

Sendikalar kitle örgütü olmaları nedeniyle de, siyasî parti-

lere karşı örgütsel bağımsızlıklarını korumak zorundadırlar. Hiç bir Siyasi Partinin işçi kolu gibi davranmamalıdırlar. Ne varki bu siyasi mücadelede tarafsız olmakla karıştırılmamalıdır.

Sendikaları doğru değerlendirmek, sendikal mücadeleyi doğru ve başarıyla vermek, sendikaların bu ikili niteliğini yani sınıf ve kitle örgütü olma niteliğini, doğru kavranakla mümkündür.

SENDİKAL DEMOKRASİ

Sendikalar çeşitli görüş ve siyasi eğilimlere sahip işçilerden oluşan kitle örgütü olmaları nedeniyle demokratik bir iç yapıya ve işleyişe sahip olmak zorundadır. Geniş işçi kitlelerinin sendikal bir örgütü benimseyebilmesi için, o örgütün, işçi kitlesinin, işçi sınıfının görüşünü yansıtması ve ona güven vermesi gerekir. Bunun için işçiler (üye tabanı) söz ve karar sahibi olmalıdır.

Sendikal demokrasi her şeyden önce sendikal işçilerin, sendikalarını sevk ve idare edecek kişilerin bulunmasına ve seçilmelerine katılmalarıdır. Ama bununla sınırlı kalmaz, her türlü yöneltme ve eylem kararlarının (grev, miting, sendikal talepler) hazırlanıp, onaylanmasına, uygulanmasına, üyelerinin örgütlü, disiplinli ve sürekli olarak katılmasında içerir.

Sendika demokrasisi, sendikalıların egemenliğidir. Bu egemenlik, temel sendikal örgütler (işyeri) düzeyinde, tüzükte belirlenen koşullar ve kurallara göre doğrudan doğruya gerçekleştirilir.

Diğer düzeylerde ise, seçilmiş temsilciler ve delegeler yoluyla dolaylı olarak gerçekleştirilir.

Sendikalıların, sendikalarda egemenliklerini gerçekleştirmeleri demek olan sendika demokrasisi birbirinden ayrılmaz üç yolla gerçekleşir.

- a) Sendika yöneticilerinin seçimi;
- b) Kararların alınması sırasında, edinilen sağlıklı ve bütünsel bilgilerin ışığında tercih ve görüşünü belirtmek;
- c) Sendikal çalışmalara her düzeyde katılmak; Çalışmalara ve eyleme katılmadan doğruları ve yanlışları görmek,

sağlıklı bilgi edinmek ve ona dayanarak doğru görüş geliştirmek ve karar almak olanağı yoktur.

Bir Sendikanın yaşamı sürekli olarak, taleplerin ortaya çıkarılması, hazırlanması, programlanması ve bu eylemlerin uygulanmasından ibarettir. Sendika üyelerinin, tümünün bu sendikal yaşamının bütün aşamalarına ve çalışmalarına katılması gerekir. Bu katılma yönetici kademelerce örgütlenir, meydana getirilir, canlanır, sağlanır.

Sendikanın işleyiş kurallarına ve yönetici kararlarına disiplinle uymak ve güvenmek, sendika demokrasisinin sürmesi ve sendikanın varlığını sürdürmesi için gereklidir. Yönetici kademelere gereklidir, vazgeçilmezdir, başsız gövde olmaz, ama baş tek başına yeterli değildir. Bir adamın başı kesilirse ölür. Başıyla ve bedeniyle bir bütün olarak ölür. Onun için Sendika üyeleriyle ilişkisini kesen, onları tam haklara sahip aktif yaşayan üyeler olarak görmeyen, başka bir deyişle SENDİKA DEMOKRASİSİNİ uygulamayan sendika yönetimi, gerek kendisini gerekse bütün sendikayı ölüm tehlikesine sokmuş demektir. Aynı şekilde başsız gövde, hiç bir işe yaramaz, ölür. Beyinde bütünleşip, işlenip, marul hale gelmemiş ham bilgi ile verilmiş kararlar, gösterilen ilk tepkiler, doğru, sağlıklı olamaz. İşçi sınıfının ve tüm emekçilerin çıkarına uygun olmayan sonuçlar vermeye mahkûmdur.

Sendika demokrasisi, kendiliğindencilik ve sendikal anarşi ile karıştırılmamalıdır. Özellikle kapitalistlerin egemenliklerini bir süre daha devam ettirmek üzere, işçi sınıfına ve tüm çalışanlara karşı yeni yöntemlerle azgın bir saldırıya geçtiği günümüz koşullarında, örgüt işleyiş kurallarına ve alınmış kararlara uymakta gösterilecek, güvensizlik, disiplinsizlik burjuvazinin ekmeğine yağ sürecektir, bizi başarısızlığa uğratacaktır. Günümüzde burjuvazinin tüm umudu birliğimizi ve disiplinimizi bozmaktadır. Sendikaları ve yöneticilerini işçilerle, kapitalistler arasında üçüncü şahıslar, işçilerin parasıyla onların namına pazarlık yapan komisyoncu, örgütleri olarak, işçilere sunmak ve tanıtmak için yoğun çabalar harcamaktadırlar.

Oysa biz bilmeli ve gösternaliz ki, sendika demek biz işçiler demektir. Sendikalarımız bizim bilinçliliğimiz ve güçlülüğümüz kadar güçlü ve bilinçlidir.

Başarıları ve başarısızlıkları biz üyelerin başarı ve bilinç düzeyinin bir göstergesidir. Başarısızlıkların suçu ve görülen eksikler hepimizin suçu ve eksikliğidir. Yapılması gerekli olan, bunları kendimizden başlayarak düzeltmeye yönelik olmak, hepimizin örgütümüze daha canla, başla, bilimle ve disiplinle sarılmasıdır.

VI-13

TÜRKİYE SOSYAL TAV
TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA

MADEN-İŞ

Maden-İş Sendikası 1947 yılında kuruldu. Sendikamızın bugün 80.000 üyesi var. İskolumuzda yeni yeni işçiler, Sendikalar Maden-İş'e sürekli katılıyorlar. Böylece Sendikamız gittikçe güçleniyor. Bugün Maden-İş DİSK'in içindeki en güçlü sendikadır.

İki çeşit Sendika yapısı vardır:

- 1- Federasyon tipi,
- 2- Ulusal (Merkezi) tip,

Federasyon tipi Sendikaların yapısı çokbaşıdır. Federasyon her birisi ayrı başkanı, yönetim kurulu olan küçük sendikalardan oluşur.

Maden-İş ise Ulusal (yani merkezi) tipte bir sendikadır. Bütün örgütleri tek bir merkezden yönetilir. Bu da Sendikamıza önemli sorunlarda çabuk ve doğru karar verme, örgüt içersinde uyumunu sağlama, bütün bilgileri tek merkezde toplama gibi üstünlükler sağlar.

Merkezi bir yapısı olan Maden-İş'in yaygınlaşması da bölgeler şeklinde olur. Sendikamız bütün ülkede bölgeler şeklinde örgütlenmiştir. Herbir bölge doğrudan doğruya Genel Merkeze bağlıdır. Ayrıca, bölgelere uzak düşen işyerleri için de irtibat büroları açılır. Halen Sendikamız 19 bölge ile yurt çapında örgütlenmiş durumdadır. Bu bölgeler şunlardır.

1. Bölge: Topkapı (İstanbul)
2. Bölge: Ankara
3. Bölge: İzmir
4. Bölge: Pendik: (İstanbul)
6. Bölge: Levent (İstanbul)
7. Bölge: İzmit
9. Bölge: Kdz. Ereğli
10. Bölge: Mersin
11. Bölge: Antalya
12. Bölge: Eskişehir
13. Bölge: Bursa
14. Bölge: Silahtarğa (İstanbul)
16. Bölge: Safraköy (İstanbul ve Trakya)
17. Bölge: Samsun
18. Bölge: İskenderun
19. Bölge: Denizli

20. Bölge: Kayseri
21. Bölge: Gaziantep
22. Bölge: Murgul

Sendikamızda baştemsilci, temsilci, bölge temsilcisi veya yöneticiler seçimle işbaşına gelirler. Fakat buda yeterli görülmemektedir, her 20 kişiye bir ünite temsilcisi seçilir. Ayrıca, sendika demokrasisinin daha da iyi işlemesi için "Lokal" adı verilen örgütler kurulur. Ünite, işyeri, ve bölge temsilcilerinin lokal ve diğer yöneticilerin seçilme şekil ve koşulları, görevleri sendika tüzüğünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır. (BK.Maden-İş tüzüğü). Maden-İş'in örgüt yapısı da ekteki şemada özetlenmiştir. (Bk. Ek I)

Türkiye Maden-İş Sendikası işçi biliminin öngördüğü temel ilkeleri benimsemiştir.

Bu ilkeler bütününe üç bölümde toplamak mümkündür.

- a- Birlik ilkesi,
- b- Gerçekçilik ilkesi,
- c- Tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesi.

BİRLİK İLKESİ:

Bilindiği gibi işçi sınıfı gücünü birliğinden alır. Tarih içinde görülmüş hiç bir sosyal sınıf, bu denli bütünleşme-birleşme yeteneğine sahip olmamıştır ve olmayacaktır.

İşçi sınıfının her türlü mücadelesini başarıya ulaştırabilmek için onun birliği ilkesini gerçekleştirmek gerekir.

İşçi sınıfının ekonomik mücadelesini, onun ekonomik örgüt birliği başarıya ulaştırır.

Türkiye Maden-İş sendikası işçi sınıfının ekonomik örgüt birliği ilkesini temel bir ilke olarak kabul etmiştir.

En küçük ünite'de başlayan bu birliğin bir örgüt birliğine ulaşması gerekir.

Bu birlik fabrikada başlar. Bu birliğin temelini fabrikada başlayan örgütsel birlik teşkil eder. Bu birlik sağlanamıyorsa daha üst birlikler gerçekleştirilemez.

Fabrikada ekonomik mücadele örgütü sendikadır. Ancak, işyerinde kurulacak bir işyeri sendikası yada bağımsız sendika ile

işçi sınıfının ekonomik mücadelesini, o iş yeri ölçüsünde dahi yürütmek mümkün değildir.

Fabrika başlayan sendikal birliği, bir üst birliğe ulaştır-
tırmak gerekir. Bu da bir işkolu sendikasında birliktir.

Bir işkolunda bu birliği sağlamış olan işçilerin ekonomik mücadelelerini daha başarılı yürütecekleri açıktır. Esasen, ka-
pitalist sınıf birlik halinde ekonomik mücadele vermektedir. Onun karşısında bölük-pörçük örgütler le çıkarak kazanmak müm-
kün değildir.

İşkollarında, işkolu sendikalarında birliklerini gerçekleştirmiş olan işçiler, daha üst bir örgütü de oluşturmak zorunda-
dırlar. Bu da tek bir konfederasyonda birlik.

Türkiye Maden-İş sendikası birlik ilkesini çalışma ve ör-
gütlenme yaşamına katmış bir yandan kendi işkolunda en güçlü sendika olurken bir yandan da DİSK'in oluşturulmasına katkıda bulunmuştur.

Disk'in birikiminde en büyük katkısı olan sendika olmuştur.

Disk'in tüm işkollarında örgütlenmesinin mücadelesine ka-
tılmaktadır. Disk saptadığı bilimsel ilkeleri ve işçi sınıfı di-
siplini içinde verdiği ekonomik mücadelesi ile işçi sınıfının ekonomik mücadelesini yürüten örgütlerin bütünlüğüne doğru hız-
la gitmektedir. Dışında kalan örgüt ve kitleleri de ekonomik mü-
cadele doğrultusunda etkilemektedir.

İşkolu sendikaları aynı işkolunda bulunan diğer ülkelerin sendikaları ile de birlikler oluşturmakta ve uluslararası sendi-
kacılık hareketine katılmaktadır.

Türkiye Maden-İş sendikası uluslararası İ.M.F.nin de üyesidir. Bilindiği gibi İ.M.F. nin on milyondan fazla üyesi bulun-
maktadır.

Türkiye Maden-İş sendikası ekonomik mücadelenin yanında po-
litik mücadeleyi de zorunlu gördüğünden ekonomik örgüt birliği-
nin yanında işçi sınıfının politik örgüt birliğine kavuşmasını da zorunlu görmektedir.

Ayrıca işçi sınıfının diğer emekçi sınıflarla ittifaklar yapmasını ve demokrasi, sosyalizm için faşizme karşı emperyalizme

karşı, gerici ittifaklara karşı oluşturulacak ittifakların fiilî ve ideolojik öncülüğünü bizzat işçi sınıfının yapmasını zorunlu görmekte işçi sınıfının birliği ilkesini, ittifakları da içeren bir ilke olarak kabul etmektedir.

GERÇEKÇİLİK İLKESİ:

Türkiye Maden-İş sendikasının gerçekçilik ilkesi, işçi sınıfının bilimsel gerçekçiliğidir.

Ekonomik mücadelede, örgüt çalışmasında gerçekçiliğin esas alınmasıdır. Somut durumların işçi sınıfı bilimi ile değerlendirilmesi buna göre karar verilmesi, hareket edilmesidir.

Gerçek dışı bilgiler, gerçek dışı değerlendirmeler işçi sınıfı mücadelesine, onun ekonomik mücadelesine de zarar verir.

Örgüt çalışmasında sağlıklı bilgiler elde olunmalı ve yetkili kurulların sağlıklı karar almaları sağlanmalıdır.

Örgüt'e uzmanlık yapanlar, kendi alanlarındaki uzmanlığa ayrıca işçi sınıfı bilimini de katabilmesidir.

Ekonomik örgüt disiplini üyelerimin yaşamına kadar gerçekçiliği yayabilmelidir.

İşçi sınıfı mücadelesini kazanabilmek için gerçekçilik ilkesini temel ilke olarak kabul etmek zorundadır.

TABANIN SÖZ VE KARAR SAHİBİ OLMASI İLKESİ:

Bu ilke işçi sınıfının "demokratiklik" ilkesidir. Türkiye Maden-İş sendikası tabanın söz ve karar sahibi olmasını temel bir ilke olarak kabul etmiştir.

Sendikanın örgütsel çalışmasında görev almak ve görev vermek için aday ve seçmen olmak tüm üyelere tanınmış bir haktır. Demokratik seçimlerle yöneticiler belirlenir. Ve tüzük ve yasa hükümlerine göre çalışırlar.

Gerek sendika yönetiminde ve gerekse herhangi bir konuda alınacak kararlarda tabandaki üyelerin çoğunluğunun isteği olur. Bu istekler Sendikanın gerçekçilik ilkesine ve birlik ilkesine aykırı olamaz. Bu ilke ile örgütün demokratik yönetimi gerçekleştirildiği gibi aynı zamanda işçi sınıfı demokrasisinin şimdiden yaygın bir tabana oturtulmasının koşulları da hazırlanmış olur.

İşçi sınıfı gücünü tabanından ve bu tabana dayalı birliğinden alır. Demokrasi işçi sınıfı yönetimine en uygun hatta onun için biçilmiş kaftandır. Bu yüzden demokrasi gerçekten de işçi sınıfının kurabileceği bir düzendir.

Sörüldüğü gibi Maden-İş Merkezi yanlıya sahip, demokratik bir sendikadır. Söürüyü azaltarak ve giderek ortadan kaldırmak için Maden-İş gibi bir sendikada mücadele etmek, ülkemizde madeni eşya sanayisinde çalışan işçiler için daha verimli olacaktır.

VIII-5

Not: Maden-İş Örgüt Şeması
arka sayfadadır.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA KURUMU

Ü Y E L E R

ÜNİTE

LOKAL G.K.

ÜNİTE TEMSİLCİLİĞİ

LOKAL YÖNETİM KURULU

SENDİKA
BAŞTEMSİLCİSİ

SENDİKA
TEMSİLCİLERİ

LOKAL YÜRÜTME KURULU

BAŞKAN BAŞKAN VEK. RAPOR.

BÖLGE KONSEYİ

BÖLGE
TEMSİLCİSİ

BÖLGE
ONUR KURULU

BÖLGE
DENETİM KURU?

BÖLGE
TEMS.

BÖLGE
YÖNETİM KURULU

MERKEZ GENEL KURULU

GENEL YÜR. KUR.

GENEL YÖN. KUR.

GENEL ONUR KUR.

GENEL DENETİM KUR.

D İ S K

Türkiye' Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, yani DİSK, 13 Ağustos 1967'de kuruldu. Böylece, Türkiye'de sınıf Sendikacılığı ilk defa olarak bir Konfederasyon şeklinde temsil edilmeğe başladı. DİSK'in kuruluş bildirisinde uzlaşmacı Sendikacılığa karşı çıkılı - yor, Türk-İş'in "partiler üstü" politikası eleştiriliyor ve sendi - kaların işçi sınıfının siyasal çıkarlarını da korumaları gerektiği belirtiliyordu.

DİSK'i kuran 5 Sendika şunlardı: Maden-İş, Basın-İş, Lastik-İş, Gıda-İş ve Türkiye Maden-İşçileri Sendikası. Bu 5 Sendikanın da Başkanlıklarında, sırasıyla, Kemal Türkler, İbrahim Güzelce, Rıza Kuas, Kemal Nebioğlu ve Mehmet Alpdündar bulunuyordu. Bu sendikalardan be - şincisi daha sonra DİSK'ten ayrıldı. İlk kurulduğunda DİSK'in 30 000 üyesi vardı, bugün ise üye sayısı 400 000'ni buluyor. DİSK'e bağlı Sendikaların sayısı da 20'yi aştı, daha da yükselme eğilimin - de.

DİSK'in 9 yıl gibi kısa bir sürede nasıl bu kadar hızlı bir ge - lisme gösterdiğini daha iyi anlamak için, kuruluşundan bu yana ver - diği mücadeleye bakalım.

Gerçekten işçi sınıfından yana bir politika izleyen, işçilerin ekonomik çıkarlarının yanı sıra siyasal çıkarlarını da savunan DİSK kısa sürede üye sayısını arttırdı. Pek çok işçi, uzlaşmacı Türk-İş' ten ayrılıp DİSK'e geçmeğe başladı. 1970 yıllarına gelinirken DİSK' e üye işçilerin sayısı da 100 000'ni aşmıştı.

Tekelci kapitalistler DİSK'in bu hızlı gelişmesini engellemenin yollarını aramaya başladılar. Ellerinden gelse DİSK'i hepten kapa - tırlardı ama buna o zaman bile güçleri yetmiyordu. Daha dolaylı bir yol düşündüler ve 274 Sayılı Sendikalar Yasasının da değişiklik yap - mak istediler. Bu değişikliğe göre, bir Sendikanın varlığını sürdü - rebilmesi için, o iş kolundaki işçilerin 1/3'ünün kendi üyesi olma - sı gerekiyordu. 1970 yılında ise, DİSK'e bağlı Sendikalardan sade - ce Lastik-İş kendi iskolundaki işçilerin 1/3'üne sahipti. Yani, kanuna göre, bir tanesi hariç, DİSK'e bağlı Sendikaların hepsinin ülke çapında çalışma yetkisi elinden alınıyordu. Bu, DİSK'in fiil - len kapatılması demekti. Ama kapitalistler bu hesaplarında yanıldılar,

İşçi sınıfı kendi sınıf ve kitle Sendikası olan DİSK'e sahip çıktı. 274 Sayılı Kanunda yapılan değişikliği protesto için 15-16 Haziran 1970 günlerinde genel bir işçi direnişi yapıldı. Bu direnişe yalnız DİSK üyesi işçiler değil, İstanbul'daki işçilerin büyük çoğunluğu katıldı. Bu da, DİSK'in daha o zamanlardan geniş işçi kitleleri tarafından ne kadar benimsendiğini gösterir. Tekelci kapitalistler genel işçi direnişini durdurmak için Sıkı Yönetim ilân ettiler, DİSK Yöneticilerini, Fabrikalardaki işçi önderlerini tutukladılar. Ama bu Yasa değişikliğini de yürürlüğe koyamadılar. İşçi sınıfının kendi çıkarlarını korumak için gösterdiği güçlü tepki onları ürküttü. 3 ay sonra Sıkı Yönetimi kaldırmak zorunda kaldılar, tutuklananları da Adliye Mahkemeleri serbest bıraktılar. Ama bu, kapitalistlerin DİSK'i yıkmaya çalışmaktan vazgeçtikleri anlamına gelmiyordu.

Tekelci kapitalistler, 15-16 Haziran direnisinden dersler çıkarttılar, işçi sınıfının doğrudan doğruya üstüne yürümenin kendileri için sakıncalı olduğunu gördüler. Ve bundan sonra daha ince oyunlar tezgâhlamaya başladılar. Bu sefer yurtsever gençlerin arasına kendi kışkırtıcı ajanlarını sokmaya, onları maceracı eylemlere itmeye başladılar.

Tekelci kapitalistlerin adamları öğrenci gençliğin kışkırtılmaya çok elverişli olduğunu pek iyi biliyorlardı. Ne yazık ki tezgâhladıkları oyun büyük ölçüde tuttu.

Gittikçe artan maceracı eylemler, tekelci kapitalistlerin özlemini duydukları Sıkı Yönetimi ilân etmelerine büyük ölçüde bahane oldu. 15-16 Haziran 1970'den tam 9 ay sonra, 12 Mart 1971'de tekelci kapitalizmin balyozu tüm işçi sınıfının ve emekçilerin sırtına bir kez daha indi. Sendikaların çalışması büyük ölçüde engellendi, grevler yasaklandı, çok sayıda işçi ve sendikacı tutuklandı, birbiri ardına zamlar yapılmaya başlandı. Ama bütün faşizan baskılar DİSK'i yinede çökertmeye yetmedi. Basta örgütlü işçi sınıfı olmak üzere, bütün emekçi halkın demokratik direnişi faşizan baskıları adım adım gerilettiler ve "12 Mart dönemi" diye adlandırılan dönem 14 Ekim 1973 seçimleriyle sona erdi.

Tekelci kapitalistler işçi sınıfının demokratik örgütü DİSK'i çökertmeyi beceremediler, ama onu zayıflatmaya uğrasmaktan da vazgeçemediler. Bugün de, basta DİSK olmak üzere, bütün demokratik örgütlere, ilerici partilere karşı faşist saldırılar sürdürülüyor.

Tekelci kapitalistler artık doğrudan doğruya işçi sınıfının üstüne silahlı adamlarını salıyorlar, faşist örgütler, faşist sendikalar kurarak işçi sınıfının en büyük kitle örgütü DİSK'in sürekli büyümesini engellemeye çalışıyorlar. Üstelik de tekeli kapitalistler DİSK'e yalnız sağdan saldırmıyorlar. Solcuymuş gibi güzüken, aslında dizginleri büyük sermayenin elinde bulunan, bozguncuları da kullanarak DİSK'i kendi içinden vurmaya çalışıyorlar. DİSK'i 'yeteri/devrimci bulmayan' bu bozguncular DİSK'e iftiralar atarak, DİSK'in örgütlenmesini köstekliyerek, DİSK'e bağlı sendikaların toplantılarını basmaya yeltenerek, hatta sahte sendikalar kurarak, işçi sınıfının DİSK içersindeki birliğini zedelemeye çalışıyorlar.

Görüldüğü gibi, tekeli kapitalistler DİSK'e hem sağdan hem de sözüm ona soldan saldırıyorlar. Çünkü DİSK, herseye rağmen sürekli büyüyüp güçlenmektedir. Çünkü DİSK, bütün emekçilerin insanca yaşayabilme olanaklarına kavuşabilecekleri ileri demokratik bir düzen için mücadele eden en güçlü örgütlerden birisidir. Oysa tekeli kapitalistler ülkeyi artık göstermelik demokrasi ile bile yönetemez duruma düşmüşlerdir. Demokrasiyi ve Anayasa düzenini tümüyle ortadan kaldırmak istemektedirler. Faşist bir düzen kurmayı arzulamaktadırlar. Ve bugün Türkiye'de faşizmin karşısındaki en büyük engel DİSK'tir. Bu durumda, DİSK'in içersindeki birliğimizin güçlenip korunmasına her zamankinden daha fazla dikkat etmeliyiz.

DİSK'in İLKELERİ

Tekeli kapitalistler karşısında verdiği mücadeleyi daha iyi değerlendirebilmek için, DİSK'in ilkelerine bakalım.

a) İşçi sınıfının sorunları tam bağımsızlığa kavuşmuş toplumcu bir düzende çözümlenir. Bunun ekonomik alanda birinci adımı, emekten yana, emekçilerin yönetim ve denetimine doğrudan doğruya katıldığı plânlı bir devletçilik sistemidir.

Bu sistemde kamu sektörü ağır basar ve itici, yönetici rol oynar.

b) Çelik ve makina Sanayi ile enerji kaynakları gibi sanayiinin kilit noktalarının genellikle ağır sanayiinin, madenciliğinin ve büyük ulaştırma, ihracaat, ithalat işleri ile bankacılık ve sigortacılığın Anayasa'da öngörülen ilkeler içinde devlet eliyle yürütülmesi gereklidir. Bu alanlarda özel sektör yardımcı durumdadır.

c) Emekçilere, insan onuruna uygun bir hayat seviyesi sağlamak ve bu seviyeyi devamlı olarak yükseltmek, işsizliği ortadan kaldırmak, ancak devlet eliyle yürütülecek hızlı bir sanayileşme ile mümkündür. Ancak, devlet eliyle yürütülen bir sanayileşmede, işletmelerin devletleşmesi ve en ileri tekniklerin kullanılması işçilerin yararına olur.

ç) İşçi sınıfının devrimci bir niteliğe erismesi ve bilinçlenmesi ancak yurt ve dünya olaylarının emekçiler açısından ve bilimsel yoldan değerlendirilmesine bağlıdır. Bilim, işçi sınıfının en önemli mücadele aracıdır.

d) Köylümüzü uygar yaşama şartlarına kavuşturmak ve sanayileşmeye temel ve destek olmak üzere, köklü bir toprak reformu zorunludur. Bunun aynı zamanda işsizliği önleyici bir yararı da vardır.

e) Emekçilerin, tüm haklarını alabilmesi yalnız meslekî mücadele ile mümkün değildir. Bunun yanısıra Anayasa'daki demokratik haklarını kullanarak, siyasî mücadele yapmaları da gereklidir. Bu mücadele, işçi sınıfının varlığının tam bilincine kavuşturarak, insanın insanı sömürmesi esasına karşıt bir amaç güder.

Görüldüğü gibi DİSK, ulusal ve sosyal kurtuluş için, toplumsal ilerleme için mücadele eden demokratik bir örgüttür. DİSK, işçi sınıfının yanı sıra bütün emekçilerin, ulusun tümünün çıkarlarına sahip çıkmaktadır. DİSK'in mücadelesine katılmak öncelikle biz DİSK üyelerinin görevidir.

TÜRKİYE MADEN-İŞ SENDİKASI A-TİPİ EĞİTİM PROGRAMI

(1975 - 1976 DÖNEMİ)

1. GÜN

9.00 - 10.00	Eğitim
10.15 - 11.15	Sendikal Eğitimin gerekliliği
11.30 - 12.30	Tarih Boyunca Sınıflar
13.30 - 14.30	Kapitalist Toplumda Sınıflar ve Devlet
14.45 - 15.45	Kapitalist Üretim ve Sömürü
16.00 - 17.00	Ücretler ve Fiyatlar
17.15 - 18.15	Milli Gelir ve Dağılımı

2. GÜN

9.00 - 10.00	Dünyada Sendikaların Doğuşu ve Gelişimi
10.15 - 11.15	Türkiye'deki Sendikaların Doğuşu Ve gelişimi
11.30 - 12.30	Kapitalist Toplumda Sendikaların Yeri
13.30 - 14.30	Kapitalist Toplumda Sendikaların Yeri
14.45 - 15.45	DİSK
16.00 - 17.00	Maden-İş'in amaç ve İlkeleri
17.15 - 18.15	Maden-İş'in Örgüt ve Yapısı

3. GÜN

9.00 - 10.00	Türkiye'de İş Hukuku
10.15 - 11.15	Türkiye'de Toplu Sözleşme Düzeni
11.30 - 12.30	Maden-İş'in Toplu Sözleşme İlke ve Hedefleri
13.30 - 14.30	Grev ve Maden-İş'in Grev Politikası
14.45 - 15.45	Değerlendirme
16.00 - 17.00	Değerlendirme
17.15 - 18.15	Değerlendirme

SOSYAL SINIFLAR

Çevremize baktığımızda insanların birbirinden çok farklı olduğunu görebiliyoruz. Ama bazılarının diğerleriyle ortak olan özellikleride yok değil. Bazı insanlar genç, bazıları yaşlı, bazı insanlar şişman diğerleri zayıf, bazı insanlar müslüman, bazıları diğer dinlerden, bazı insanlar fakir, diğerleri zengin. Bu tür örnekleri sonsuza dek uzatmak mümkün. İnsanların derilerinin renginden saçlarının uzunluğuna kadar çeşitli şekillerde gruplandırabiliriz. Ama bir işi yaparken, onun bir nedeni olmalı. İnsanları gruplamaya çalışmamızın nedeni de insanların davranışlarını açıklayabilmek, onların nasıl davranacaklarını tahmin edebilmek olmalı. Toplumdaki değişiklikleri ve bu değişikliklerin nasıl gelişebileceğini anlamak olmalı. Buna göre insanları öyle gruplara ayırabilelim ki, bu özellikler tüm tarih boyunca geçerli ve insanlar arası ilişkilerde son derece önemli olsun. İnsanların çeşitli davranışlarını, toplumların farklılıklarını açıklasın. Niçin bazı insanların şişmanlıktan şikâyetçi olup zayıflamak için Avrupalandaki özel hastanelere gittiklerini, bazılarının ise yeterli besin alamadıklarından hastalandıklarını açıklayabilsin. Bununla da yetinmesin. Yetirli besin alamayanlara bu durumdan kurtuluşun yolunu göstereyin. Yani sadece onları açıklamayın. Aynı zamanda çıkış yollarını da göstereyin.

Fakirlik ve zenginlik yeterli bir kıstas değil mi? Ama tarihin boyunca, çeşitli toplumlarda fakirler ve zenginler olmuş, ama fakirlerle zenginler arasındaki ilişki ise farklı. O zaman fakirlik ve zenginliğin nereden kaynaklandığına bakmak gerek.

ÜRETİM - ÜRETİM GÜÇLERİ - ÜRETİM İLİŞKİLERİ:

- Biz insanlar yaşamak için neye gerek duyarız;
- Ekmek, meyva, sebze, et gibi yiyecek maddelerine,
 - Elbise, ayakkabı, gibi giyeceklerle,
 - Ev, çadır, otel gibi barınaklara

Bütün bu eşya ve maddeler, tabiatta, bizim hemen kullanacağımız biçimde hazır bulunmaz.

Ağaçtaki meyva bile bir sopayla yere düşürülmeden, yenemez. Buğday toplanır, öğütülür un ve sonra ekmek olup yenir.

Pamuk, iplik ve bez haline getirildikten sonra dikilip elbise olurki giyilebilsin.

Demek ki insanlar yaşamaları için gerekli bütün eşyaları, üretmek yani kendilerine yararlı hale getirmek için çaba göstermek, yani çalışmak zorundadırlar. İnsanı, hayvandan ayıran en önemli fark budur. Hep bildiğimiz gibi, kedi, köpek, koyun, inek at, tarlada, bahçede bulduklarını yer, yada insanların önlerine koyduğunu yer. Oysa üretim insanların yaşaması için zorunludur, toplumlar var olmak yani açlıktan ölmek, donmak için üretmek, üretim yapmak zorundadır.

İnsanlar kendileri için gerekli ürünleri nasıl hazırlıyorlar, üretiyorlar?

Dağdaki kaya, kazma ve balyoz ile kırılıp, taş parçası yapıldıktan sonra afaıyla taşınıp, mala ile duvar örülüyor, ev yapılıyor.

Ormandaki ağaç, balta ve testere ile kesilip, rende ile yontulup, eklenip, sandalye yapılıyor. Tarladaki buğday, orakla kesilip, değirmende öğütölüp, un ve ekmek haline geliyor.

Demek ki insanlar, tabiatla yani dağda, ormanda, tarlada bulduğu, kaya ağaç buğday gibi işlenmemiş ham maddeleri, kazma, balyoz, balta testere, rende, orak, değirmen gibi, alet ve araçlardan yararlanarak işleyip, değiştirip kendilerine yararlı ev, sandalye ekmek gibi ürünler haline getiriyorlar.

Sandalye, ev, ekmek yapımı, yani üretimi için gerekli olanları üç grupta toplayabiliriz.

- 1) Ağaç, toprak, kaya, taş buğday gibi ham maddeler, işlenmemiş, maddeler gereklidir.
- 2) Bunları işlemek, şekillendirmek ve sandalye, ev, ekmek yapmak için balta, testere, rende, araba, kazma, balyoz mala, orak, değirmen gibi yardımcı araç ve aletler, gereklidir.
- 3) Hammaddeyi, yukarda sıralanan alet ve araç kullanarak sandalye, ev ve ekmek gibi insanların kullanabileceği ürünler haline getirmek üzere harcanan in-

san emeği, insan çabası bilgi ve hüne-
ri gereklidir.

Günümüzde hammaddeyi, mamul hale getirmek için kullandığımız araçlar nelerdir;

- a) Kazma, çekik, testere, törpü gibi aletler,
- b) Torna, tesviye, matkap, freze, press gibi elektrikle çalışan tezgâh ve makinalar, hatta elektronik kontrol-
lu, otomatik tezgâhlar.
- c) Elektrik ve su tesisatları, fabrika binaları, vinçler, köprüler, tüneller, tren, kamyon, vapur gibi taşıma araçları.

Görüldüğü gibi bugün üretimde kullandığımız yararlandığımız araçlar pek çeşitli ve güçlüdür.

Biliyoruz ki insanlar, dünyada var olduklarından beri yaşamak için üretim yapmışlardır. Acaba bizim dedelerimizin ve onların dedelerinin kullandığı alet ve araçlar bugün kullandıklarımıza benziyormuydu? Bugün kullandığımız alet ve araçlar eskiden de var mıydı? Hayır. Müzelerdeki kalıntılar, tarihi bilgi ve resimler insanların ilk kullandığı aletlerin sopa ve taştan yontma kaba balta olduğunu gösteriyor. Bu aletlerle ise ancak binbir zorlukla ve çoğu kez eli boş dönen hayvan avcılığı ve meyva toplayıcılığı yapılabiliyor. Aletler basit ve ilkel, olduğundan o zamanın üretimi olan avcılık ve meyva toplayıcılığı da oldukça verinsizdi.

İnsanlar giderek ok, yay, mızrak, madeni balta ve bıçak, tahta saban gibi uzaktan ve dolayısıyla daha kolay avlanma olanağı veren ve çıkılan avda avlanan hayvan miktarının artmasını sağlayan, daha gelişmiş aletleri yaptılar, buldular. Üretimde kullanılan aletlerin gelişmesi, insanların daha kolay hızlı ve çok üretmesini sağladığından, insanların hayatını çok değiştirip etkilemiştir.

Elbisenin dikişlerinin iğne ve iplik ile elde dikildiği, devrede, bir elbise dikimi (Üretimi) en az bir hafta sürerken, bugün bir motorlu dikiş makinası ile bir günde 10-20 elbise diki-
lebilmektedir. Annelerimizin evde şişle, ördüğü kazak ne kadar hızlı örülse ve ne kadar gece gündüz çalışırsa çalışsın bir haftadan önce bitmez.

Oysa bugün bir otomatik triko tezgâhı (örgü makinası) ile günde 10-20 kazak örmek olmağı vardır. Orak ve dövenle yapılan bir hasat haftalarca sürerken, aynı tarlanın hasadı, bir biçer döver ile bir günde bitmektedir.

İnsanların kullandığı aletler geliştikçe, bunları kullanan insanların bilgi, hüneri de gelişmiştir. Sonuç olarakta insanlar çalışıp çabalayıp ancak ölmeyecek kadar yiyecek ve giyecek üretebildikleri dönemlerden, çok kısa sürelerde kendilerine yetecek olandan kat kat fazla ürün üretir hale gelmiştir. Taş Devri, Tunç Devri, Buhar Makinası Çağı, Elektrik Çağı, Elektronik Çağı diyoruz.

Bütün bu devirlerde yaşayan insanlar, ekmek, sebze, meyva ve et gibi yiyecekler, elbise ayakkabı, gibi giyeceklerle ve evlere gerek duymakta, üç aşağı, beş yukarı aynı ürünlere gerek duymakta ve üretmektedirler.

Eklemek her zaman buğdaydan, ayakkabı her zaman deriden, elbise her zaman yün veya pamuktan yapılmıştır. Yani kullanılan hammaddelerde çoğunlukla aynı. Oyleyse bu dönemleri birbirinden ayıran şey nedir?

Buğdayın orak ve dövenle toplanıp, yeldeğirmeninde övütülüp, odun fırınında pişirilip ekmek olması yerine, bugün biçer döverle toplanıp, elektrikli değirmende (un fabrikası) övütülüp elektrikli yada, nazotlu fırında pişmesidir.

Bu fark aynı hammaddeler kullanılarak aynı ürünler üretilsede, üretimde kullanılan aletlerin gelişmişliğinden ve bu aletlerle üretim yapan insanların bilgi ve, deneyindeki artıştan gelmektedir.

Aletlerin daha gelişmiş olması ve, bunları kullanarak üretim yapan insanların bilgi ve deneyinin daha artmış olması, ürünlerin daha hızlı ve daha kolaylıkla üretimini sağlamaktadır.

Tarihin bir döneminde diğer dönemine doğru gözlenen, bu gelişmeye yani üretim verimliliği gelişmesine, üretim güçlerinin, YADA ÜRETİCİ GÜÇLERİN GELİŞMESİ diyoruz.

Baltadan, elektrikli hızar, yeldeğirmeninden, un fabrikasına kağıt ile taşınmaktan, uçakla taşımaya doğru üretme araçları ve bunları kullanan işleten insanların bilgi ve deneyindeki artıştır.

Peki aletler, makinalar nasıl gelişiyor, kim geliştiriyor?
"Şu işi şöyle yapsam daha hızlı üretirmiyi" diye düşünen ve düşündüğünü deneyen ve yapan insanlar. Aletleri geliştirip, yeni makinalar icat edenler, daha hızlı, daha kolay ve daha çok üretmek isteyen insanlardır. Toplumun üretme gücünü arttıran, yine insanlardır.

İlk insanlar bile, yiyecek bulmak için ava giderken korunmak daha güçlü olmak, bir birine destek ve yardımcı olmak gibi nedenlerle, tek değil, gruplar olarak giderlerdi. İnsanlar üretim yaparken, birlikte olup, birlikte çalışmaktan yarar gördükleri için zorunlu olarak birlikte olurlar.

Bugün fabrikalarda atelyelerde, 100 ler, 1000 lerce kişilik topluluklar olarak üretim yapılıyor. Üretim yapıldığı sırada ve üretimin yapıldığı yerde bir arada bulunan insanların durumu, birbirlerine karşı tavır ve davranışları nasıldır?

Çalıştığımız fabrikayı ele alalım. Bu topluluklarda kimler var durumları ne?

- 1) Fabrikanın sahibi, (binaların içindeki aletlerin tezgâhların araçların vs. sahibi) olan ve sahibi olduğu için üretimi yöneten, üretilen mala el koyan, söz ve karar sahibi olan (bir veya birkaç) kapitalist (işveren) veya onların temsilcisi olan Umum Müdür.
- 2) Kapitalist'in fabrikasında çalışıp aldığı ücretle ekmeğini sağlayan çok sayıda işçi ve memur.

Kapitalist ile işçiler arasında, fabrika içindeki ilişkiler nasıldır? Kapitalistle işçinin birbirine göre durumu nasıldır?

PATRON

Yönetici.
Söz ve karar
sahibi, karar
veren.
Ücretleri arttırmak
istemeyen.
Hızlı ve çok çalış-
tırmak isteyen.
Üretimde çalışmadan
ürünlere el koyup
satan SÖMÜREN-ZENGİN.

İŞÇİ

Yönetilen.
Karara uyan,
uymak zorunda olan.
Ücret arttırımı isteyen.
Hızlı ve çok çalışmak
istemeyen.
Üreten, çalışan
SÖMÜRÜLEN-YOKSUL.

Bu ilişkiler Dostça, kardeşçe midir?

Bu ilişkiler eşit ve Özgür kişiler arasında mıdır?

Elbette değil. Patron-İşçi ilişkisi, içinde yaşadığımız ka-
pitalist toplumda, insanlar arasındaki, en yaygın ve temel iliş-
kidir. Ama bu bir sömürü ilişkisidir. İşte bu sömürü ilişkisi
eşitsizliğin ve imtiyazlılarla imtiyazsızların zenginlerle fa-
kirlerin bulunuşunun nedenidir. Sömürünün nedeni de, patronların
üretim araçlarına (yani fabrikaya) sahip olması, ve sahip oldu-
ğu içinde onlar yardımıyla üretilen ürüne sahip çıkması, işçi-
nin ise patronun malı olan fabrikada çalışmaya mecbur olmasıdır.
ortak

Fabrikalar toplumun (Toplum adına/devletin) malı olsa idi,
ozaman fabrika sahibi patron diye bir kimse kalmayacağından, fab-
rikada çalışanlar, bulunanlar, arasında da eşit durumda insanlar
arası ilişkiler kurulacak, dostça, kardeşçe bir işbirliği ve da-
yanışma sağlanacaktır.

Sömürenle birlikte sömürüle ortadan kalkmış olacaktır.

Şimdi beraberce insan toplumlarının, tarihine, bilimsel o-
larak bakalım ve yukarda söylediklerimizi ne denli doğruladığı-
nı beraberce görelim.

Bize şimdiye kadar;

"İnsanlar var oldukça, var oldukları günden beri eşitsizlik
ve sömürü de vardır."

"Bak bir elin beş parmağı bar mı?

"Bazı insanların zengin, diğerlerinin fakir olması alın yazısıdır, ve insanlar hep böyle eşitsiz olmuştur ve olacaktır." "Bu bir tabiat kanunudur. hep bazı insanlar diğerlerini ezerek, yutarak, sömürerek, yükselecektir." diye öğrettiler.

Bakalım insanlığın tarihi bu söylenenleri doğruluyormu? İnsanlar hep insanın, insanı sömürdüğü, sınıflı toplumlarda mı yaşamışlar? Yoksa insanların sömürsüz ve sınıfsız toplumlarda yaşaması mümkün mü?

TARİH BOYUNCA İNSAN TOPLULUKLARI

İnsanlar her zaman daha az zahmetle, daha hızlı ve daha çok ürün elde etmek için sürekli çaba göstermişlerdir. Böylece insanlar üretim yapma bilgi, deney ve teknikleri ile kullandıkları aletleri sürekli olarak geliştirmişlerdir. Artan nüfus ve insanların daha iyi ve mutlu yaşamak isteginden doğan yeni ihtiyaçları bunu zorunlu kılar. Örneğin bugün dedelerimizin hayal bile edemeyeceği televizyona, uçağa gerek duyuyoruz. Dünyanın nüfusu öyle hızlı ve bol artmaktadır ki, dünyadaki insanları doyurmak için çok hızlı üretmek zorundayız. Dedelerimiz tekerleği bulmuş, sonraki kuşaklar tekerleği kullanarak kağıt ve araba yapmış, onların torunları ise otomobil ve uçak yapmışlardır. Bir önceki kuşağın bilgi, deney ve tekniği miras olarak sonraki kuşaklara geçer. Yeni kuşak bu bilgi, deney ve tekniklerin üzerine, yenilerini bulup ilâve eder. Üretici güçlerin ve üretimin gelişip, artması bir zorunluluktur, kimsenin önlemeye gücü yetmez.

Öyleyse, bir insan topluluğu içindeki insanlar arasında üretim dolayısıyla doğmuş ilişkiler, insanların yeni alet ve araçlar geliştirmesini, üretimin hızlı ve kolayca yapılmasını sağlayıcı, insanları bu yönde teşvik edici, ve kolaylık sağlayıcı olmak zorundadır. Ancak o zaman üretimde kullanılan aletler ve araçlar mükemmelleşir, insanların bilgi, hüner ve deneyi artar, üretim ve ürün artar.

Öte yandan duyup, görüyoruz ki belirli bir zamanda, insan topluluğundaki insanlar arasındaki üretim dolayısıyla kurulmuş ilişkiler öyle tadsız, umutsuz, dayanılmaz, kısıtlayıcı ve köstekleyici olabiliyorki, insanların yeni aletler, araçlar icat edip geliştirmesi olanağı ve çalışma şevki azalabiliyor.

Bunun sonucu olarak üretim araçlarının ve üretimin gelişme hızı azalıyor ve hatta duruyor. Oysa insan toplumu üretim durunca çöker, insanlar üretimsiz yaşayamaz. Nüfusu ve ihtiyacı artan insanlar hep daha hızlı ve daha çok ürün elde etmek böylece eski ve yeni ortaya çıkan ihtiyaçlarını daha bol ve çabuk karşılamak isterler. Öyleyse üretimin gelişmesini, insanların daha mutlu ve güzel yaşamasını engelleyen bu üretim ve insan ilişkilerinin değişip, yerine üretici güçlerin ve üretim gelişmesini önlemeyip geliştiren bir üretim ve insan ilişkisine yerini bırakması bir zorunluluk olmaktadır.

İLKEL KOMÜNAL TOPLUM DÜZENİ

İlk insanlara ait tarihi kalıntı ve bulgular ve bugün bile Avustralya ile bazı adalardaki ilkel kabilelerin yaşamı, sopa, taş ve ilkel baltalarla topluca ava gidip, vurabildikleri hayvanlarla zar zor karın doyurduklarını gösteriyor. Ortak aletlerle ortaklaşa ürettikleri (avladıkları) ortaklaşa ve eşitçe paylaşıp ve yemektendirler, tüketmektedirler. İnsanın insanı sömürmesi ve sınıflara ayrılması söz konusu değil. Zamanla, insanların avlanmayla ilgili deney ve bilgileri ile kullandıkları aletler gelişmiştir. Örneğin uzaktan ve daha tehlikesiz avlanma olanağı veren mızrak, ok-yay gibi aletler bulunmuş ve kullanılmıştır. Böylece insanlar, bir günde yiyebileceklerinden çok avlanmayı başarmışlardır. Bunları evcilleştirip saklama yolunu tutmuşlardır. Öte yandan, eskiden tarlada ormanda rastladıkça topladıkları ve bu nedenle zar-zor yetecek kadar elde edebildikleri yararlı ot ve meyveleri, zamanla tohumundan yetiştirmenin ve böylece fazla miktarda üretmenin yolunda bulmuşlardır.

Giderek bir grup insan avlanmayla ve hayvan bakımıyla, bir grup, meyva, sebze, tahıl üretimiyle uğraşmaya başlamış, tarım ve hayvancılık başlıbaşına ve iki ayrı üretim ve meslek haline gelmiştir. Tarım ve hayvancılıkta kullanılan aletlerde bu konularla ilgili bilgi, deney ve tekniklerde farklılaşmıştır. Toplumda ortaya çıkan bu iş bölümü, tarımsal ve hayvansal üretimde kullanılan ^{farklı} alet ve araçların hepsinin birden toplumun tümünün malı olması ile bağdaşmadı.

Tarımla ilgili aletlerin ve araçların tarımla uğraşanlarda, hayvancılıkla ilgili aletlerin hayvancılıkla uğraşanlarda bulunması, üretimin hızlanıp, çoğalmasında sağlayacağından, üretim aletleri

ve toprağın önce insan grupları, sonra insanlar arasında dağıtılmasını zorunlu kıldı. Böylece üretimde kullanılan alet ve araçların özel mülkiyeti ortaya çıktı, buna bağlı olarak elde biriken fazla hayvansal ve tarım ürünleri, sadece onu üreten insan gruplarının (ailelerin) veya kişilerin malı oldu. Böylece toplumda eşitsiz ürün dağılımı başladı. Tarım ürünleri ile hayvanlar değiş-tokuş edilir oldu.

Elde edilen fazla ürünün değiş-tokuşla, çeşitli diğer ürünlere sahip olma ve zenginleşme olanağı doğurması, daha fazla ürün elde etmek için insanları iştahlandırdı, teşvik etti. Bunun yolu ise daha çok toprak ve araç sahibi olmak ve daha çok insanı kendisi için boğaz tokluguna ve zorla çalıştırmaktı. İnsanlar ve kabileler daha çok toprak için savaşılmaya başladı. Böylece toprağını kaybeden aile ve kabilelerin geri kalan insanları esir yada köle edilerek, üretimde boğazı tokluguna kullanılmaya başlandı.

KÖLECİ TOPLUM BİÇİMİ

Daha sonra, sırf daha çok köle bulmak için savaşlar yapılmaya köleler değiş-tokuş edilmeğe alınıp satılmaya başlandı. Toplum sömüren köle sahipleri, sömürülen köleler olmak üzere sınıflara ayrıldı. İlk sınıflı toplum ortaya çıktı. Bu sömürü ilişkisinin nasıl yürütüleceğini düzenleyen yasalar yazıldı.

Ne varki, bir lokma ekmek karşılığı, kırbaç altında zorla çalıştırılan köleler, bu vahşi sömürüye isyan etmeğe başladılar. Köleler, bu efendi-Köle ilişkisi içinde, bırakın daha çok çalışmaya ve yeni teknik bulmaya, çalışmaya bile teşvik eden hiçbir neden yoktu. Spartaküs isyanı bir köle isyanı idi. Kölelerin artarak süren isyanları, köle bulmak için yapılan savaşların masrafı ve sebep olduğu nüfus kaybı ve yıkım üretimin düşmesine, elde edilen ürünlerin ve zenginliklerin yanıp, yakılmasına yol açtı. Ticaretin durması ise mal satılmadığı için, zanaatin ve her türlü üretimin çalışmasını önledi. Köle sahiplerinin ve onların elindeki devlet kurumlarının ve çıkardığı yasaların bütün zorlamalarına karşın, Köleleri artık eskisi gibi zorla çalıştırmak, bütün bu nedenlerle faydadan çok zarar veriyordu. Efendi-köle ilişkisinin ve köle mülkiyetine dayalı üretme biçiminin, yerini üretimi geliştirici bir başka toplum biçimine bırakması

zorunluydu. Öyle oldu köleci toplum düzeninin yerine yeni bir düzen kuruldu.

DEREBEYLİK TOPLUM DÜZENİ

Köleler azat edildi, büyük köle çiftliklerinin toprakları, bölünüp her bir parçası kullanılmak üzere eski kölelere verildi. Köle kendisine kullanmak üzere verilmiş bu toprakta kendi istediği gibi ve istediği kadar çalışacak, ama kullandığı toprağın karşılığı olarak toprağı sahibine belirli miktarda ürün veya para verecekti. Köle kendine gösterilen topraktan, beyden izinsiz uzaklaşamaz ve toprakla beraber satılabilirdi. Yasalar bu yeni duruma göre yeniden yazıldı, devlet derebeylerin eline geçti. Bugün Türkiye'nin doğusunda büyük toprak ağası ve aşiret reisleri ile yoksul köylüler benzer ilişkiler içinde yaşamaktadırlar. Yarıcı veya maraba ile toprak sahibi ağa ilişkileri, buna örnektir.

Bir miktarda olsa özgürleşen ve kırbacla çalışmaktan kurtulan ve çok çalışırsa beye borcunu verdikten sonra kendisine kalanla zenginleşebileceği, umudunu taşıyan toprak köleleri, şevkle çalışmaya başladılar. Tarım üretimini ve üretimi arttırmak içinde aletleri ve teknikleri geliştirdiler. Aletlerin ve araçların yapımı ve beylerin lüks ihtiyaçları nedeniyle, demircilik, dericilik marangozluk, gibi el sanatları gelişti. Zamanla zanaatkârlık ayrı bir meslek oldu. Ürün çeşidi ve ticareti arttı. Sırf tüccarlıkla uğraşan insanlar ortaya çıktı. Böylece insan toplumlarının tarihinde ikinci, sınıflı toplum düzeni kuruldu. Bu düzende derebeyleri sömürücü sınıfı, toprak köleleri sömürülen sınıfı oluşturuyordu.

Ne varki bir süre sonra toprak kölesinin üretim araç ve verimini arttırarak, beyin gösterdiği topraktan elde ettiği ilâve ürünün, artan vergiler nedeniyle yine beye gitmeye başladı. Toprak kölelerinin bulundukları toprak an kıpırdanmasının yasak olması, tüccarların beyin toprağından karvan geçirip mal taşımak için izin alma ve yol-geçti vergisi verme gereği gibi nedenler, başta toprak köleleri olarak üzere üreticilerin ve tüccarların çalışma şevkini kırdı. Derebeylik toplum düzeni, aletlerin, bilgi, deney ve tekniklerin ve sonuç olarak üretimin gelişmesini önler oldu.

Seyehat etme ve meslek değiştirme hakkının kısıtlı olması. Köylüler ve zanaatkârların bilgi ve teknik değiş tokuşu yapmasını önlüyordu. Mal değiş tokuşu ise beyin izni ve geçiş vergisi nedeniyle zorlaşıyor, aksıyordu. Gittikçe zenginleşip, çoğalan tüccarlar ile köylü ve zanaatkârlar bu durumdan gittikçe memnun olmamaya başladılar. Büyük toprak mülkiyeti ve toprak beyi toprak kölesi ilişkileri, üretici güçleri ve üretimin gelişmesine ayak bağı olmuştu. Tüccarlardan da destek gören köylüler, derebeylere karşı isyan etmeye başladılar, isyanlar artarak sürdü. Köylü isyanları ve tüccarların mücadelesi, toprak beyinin iznine ve toprağa bağlı katı kurallı, bu mülkiyet ve insan ilişkilerinin değişmesini sağladı. Sonunda büyük toprak mülkiyetine dayalı feodal bey-toprak kölesi ilişkisi ve derebeylik düzeni yıkıldı.

KAPİTALİST DÜZEN KURULDU

Toprağa ve beye bağlı köylüler hareket ve seyahat serbestliği kazandılar, diledikleri iş ve yerde çalışma olanağına kavuştular. Ticaret yolları beylerin izin ve vergisinden kurtuldu.

Zenginleşmiş olan tüccarlar, mal alıp sattıkları küçük ve bağımsız zanaatkârlar ve köylülere hammadde veya para kredisi vererek, onlara kendi sipariş ettiği özellikte ve miktarda mal ürettirmeye başladılar. Böylece her üretici kendi tezgâhı ile kendi dükkânında üretiyor, verdiği ufak bir işçilik parasına karşılık ürüne el koyuyordu. Özellikle evlere pamuk dağıtıp, el tezgâhlarında üretilen bezlere, el koyup yüksek fiyatla satmak buna karşılık üreticiye yaptığı iş karşılığı az bir para ödemek gibi yolları çok yaygın olarak kullanan tüccarlâr giderek zenginleşti. Giderek daha da zenginleşen ve bunun içinde mal üretin ve dolaşımının hızlanmasını isteyen tüccarların eğemen olduğu bir üretim - mülkiyet ilişkisi kuruldu. Tüccarlar giderek daha verimli olduğu için küçük üreticileri tezgâhlarıyla beraber bir binada toplayarak mal ürettirmeye başladı. Zamanla hepbirlikte aynı binada çalışan bu küçük üreticiler ücret karşılığı üretim yapan ve ürünlerin sahibi olmayan işçiler haline gelirken, tüccarda, sanayici kapitalist haline dönüştü. Böylece yeni bir sınıflı toplum düzeni kuruldu. Bu düzenin sömürücü sınıfını sanayi, ticaret ve bankalarının sahibi Kapitalistler, sömürülen sınıfı ise işçiler oluşturuyordu.

Zamanla aynı binada çalışan işçilerin, aralarında iş bölümü yaparak, herbiri ürünün sadece belirli bir safhasını veya bölümünü yapmaya başladı. Bu üretim yöntemi üretimini çok hızlandırdı ve bu nedenle, bir bina yapıp içine kendi malı olan tezgâhları koyan sanayiciler, buralara ticaret yoluyla veya baskıyla yoksullaştırıp, toprağından ettikleri köylüleri doldurarak mal üretmeğe başladılar.

Bir yandan, istediği yere gidip istediği işi yapabilecek özgürlüğü olan, ama fabrikada çalışmaktan başka çaresi olmayan insanlar çoğalırken, kârın tadına varan kapitalistler habire fabrika açıyorlardı. Böylece kapitalist üretim ve üretimde kullanılan aletler hızlı ve büyük gelişme kaydetti. Üretimin safhalara ve parçalara bölünmesi, ustalık gerektirmez olmuştu, kadın, yaşlı, çocuk herkes çalıştırılıyordu. Kapitalist daha çok ürün satarak daha çok para kazanmak için üretimi arttıracak alet, makina ve icatları hızla kullandı, bunların gelişimini teşvik etti. Sanayici kapitalistler arasında mallarını satmakta rekabet başladı. Daha iyi teknik ve makina kullanarak daha hızlı ve ucuza üreten veya işçiyi daha ucuza çalıştıran daha çok satıyor ve kâr ediyor ve pahalı üreten batıyordu. Büyükler, daha çok kâr eden, daha çok sömürenler küçükleri yutarak daha da büyüdüler. Giderek, 10000, 100000 işçi çalıştıran kapitalist firmalar oluştu. Fabrikaların sahibi olduğu için giderek zenginleşen az sayıda kapitaliste karşı hergündaha geniş bir işçi kitlesi işgücünü satarak kazandığı ücretle, ancak kıt kanaat hayatta kalmaya uğraşıyordu. İşçiler birleşip örgütlenerek ücretlerini arttırmaya ve çalışma saat ve hızlarını azaltmaya çalıştılar. Grevler, işbirakmlar başladı. İşçiler bu düzende daha çok üretmenin, kendilerine yeni hiçbir şey sağlamadığını anlamış olduklarından çalışma şevkleri ve bu düzenden umutları kırıldı.

Küçükleri yutarak devleşen ve sayısı azalan bir avuç büyük kapitalist firma ile sayısı artan işçilerin çıkarları daha çok çatışmaya başladı. Çünkü kapitalistler artık aralarında rekabet edip fiyatları düşürecek yerde, her daldaki bulunan bir veya birkaç firma aralarında anlaşarak daha pahalı satıyorlar, bunun için üretimi düşürüyorlar, ama bu yolla daha çok zenginleşiyorlardı.

Üretimi arttıracak, mâliyetleri düşürecek icatlar, makinalar, daha kârlı olmadıkları sürece kullanılmıyor, yada geç kullanılıyordu.

Yeni icatlar, teknikler, ticarî sır olarak saklanıyor, böylece bilgi ve deneyler ile buluşların dolaşımı, değiş-tokuşu sınırlandırılıyor. Yeni icatlar ve makinaların ortaya çıkışı yavaşlıyordu. Böylece kapitalistler artık günümüzde üretimin ve üretici güçlerin, teknik ve makinaların, gelişimini, kâr nedeniyle engellemeye başladılar. Onlara "fabrika benim değilni ister çok üretirim, ister az" "ister yeni icatları kullanırım ister kullanmam" deme hakkı veren fabrikaların özel mülkiyetidir.

Demek ki bugün artık kapitalist üretim ve mülkiyet ilişkileri günümüzde üretim güçlerinin gelişmesini önlemektedir. o halde tıpkı diğer üretim mülkiyet ilişkileri gibi, kapitalist üretim biçimi de kaçınılmaz olarak yerini, yeni bir toplum düzenine üretici güçleri ve üretimi geliştirecek başka bir üretim-mülkiyet ilişkisini bırakacaktır, ortadan kalkacaktır. Yeni üretim-mülkiyet ilişkisi Fabrika ve Firmaların, çiftliklerin, yani üretimin araçlarının özel mülkiyetten çıkarılıp, halkın yani geniş emekçi kitlelerin malı olmasına yani devletleştirilmesine, kamulaştırılmasına dayana aaktır. Ozaman insanlar yine şevkle çalışacak, üretimin ve üretici güçler gelişecek yeni bilgi, teknik ve buluşlar hızla üretime yararlı olacak şekilde kullanılacaktır.

SONUÇ:

Görüldüyorki, insanlık çeşitli üretim ve toplum biçimlerinden geçerek günümüze gelmiştir.

Bu toplum biçimlerinden, ilki olan ilkel komunal toplum düzeni, sınıfsız ve sömürsüz bir toplum biçimidir. Madem ki insanlık, insanın sömürmediği ve insanların sınıflara ayrılmadığı bir dönen yaşamıştır, öyleyse yeniden sınıfsız ve sömürsüz bir toplum düzenine kavuşabilir.

İlkel Komunal toplundan, sonra ortaya çıkan köleci düzen, Derebeylik Düzeni ve içinde yaşadığımız; Kapitalist Düzen hep insanın insanı sömürmesine dayalı ve insanların sınıflara ayrıldığı düzenlerdir. Söz konusu sınıflı toplumlarda sömürünün kaynağı üretim araçlarının, yani toprağın, üretimde kullanılan araç ve gereçlerin tek tek kişilerin mülkiyetinde olmasıdır.

Şöyleki, toprağı, üretimde kullanılan araç ve gereçleri elinde bulundururlar, (Köle sahipleri, Derebeyler, Sermayedarlar) bunlardan yoksun olanları (Köleleri, toprak kölelerini ve işçileri) çalıştırarak onların ürettiklerine el koyarak, sömürüyü sürdürmüşler ve zenginleşmişlerdir. Sömürücü sınıflar yalnız varlıklı ve zengin olmakla kalmamış düzenin yönetimini, yasaları yapma yetkisini de ellerinde tutmuşlardır. Elleriindeki toplumu yönetme yetkisini ve yasaları ise kendileri için çok uygun ve yararlı olan sömürü düzenini, sürgit sürdürmek için kullanmışlardır.

Ne var ki tüm yasalar ve baskılar, sömürülenlerin, sömürü düzenini kendileri için daha olumlu bir düzenle değiştirmek için mücadele etmesini önleyememiştir. Köleci toplum, kölelerin, derebeylik düzeni, toprak kölesi köylülerin, mücadelesiyle yıkılmıştır. Son sınıflı toplum düzeni olan kapitalist düzende de, bu düzenin sömürülenleri, işçi ve emekçiler, bu düzenin değişmesini istemektedirler, bunun için mücadele vermektedirler.

Bütün buklar son sınıflı toplum düzeni kapitalist düzeninde ergeç değişeceğini göstermektedir. Nasıl ki derebeylik düzeni, köleler için köleci düzende daha olumlu bir düzen olduysa ve kapitalist düzen derebeylik düzenine göre toprak köleleri için daha olumlu bir düzense, kapitalist düzenin yerine gelecek düzen^{de} Sosyalist düzen^{de}, sömürülenler^{sömürüden kurtulacaktır}... İnsanlığın ve toplumun gerçek kurtuluşu ve özlemi sınıfsız ve sömürsüz bir toplum düzenidir. İnsan toplumları insanlık tarihi, bu yönde hızlı ilerlemektedir. Günümüzün kapitalist toplumunun temel sömürülenler sınıfı olan işçiler, diğer sömürülen sınıflardan daha örgütlü daha disiplinlidir.

Üstelik sömürülen sınıfların, tarihteki deneylerinden ders almıştır. Yeni kurulacak düzende, egemenliği, yeniden başka bir görünüm almış sömürücülere vermemek gerektiğini anlayıp kavramıştır.

Sömürünün ve sınıfları bölünmenin gerçek kaynağının üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti olduğu, artık tarih tarafından kesinlikle ispatlanmıştır.

TÜRKİYE'de SINIFLAR:

Türkiye'de var olan toplum düzeni, yada içinde yaşadığımız toplum kapitalist toplum düzenidir.

Türkiye'de sınıfları ele alırken önce çağdaş sınıflara bakalım. Çağdaş sınıflar işçi sınıfı (Proleterya) ile burjuvazi. Diğer sınıf ve tabakalar da var; topraksız ve az topraklı yoksul köylüler, küçük üreticiler, küçük esnaflar, zanaatkâr, memur ve teknisyenler, toprak ağaları, tefeciler, toptancı tüccarlar. Bütün bu sınıf ve tabakalar kapitalist toplumda yavaş yavaş erimektedir. Çok az bir kısmı kapitalist sınıfa geçer, büyük bir kısmı ise iflâs ederek, toprağını satarak işçi sınıfının saflarına katılır.

Biraz önceki iki çağdaş temel sınıfa bakalım, daha sonra önceki toplum biçimlerinin günümüzdeki kalıntıları ele alalım.

Kapitalistlerin genel niteliği üretim araçlarına, yani fabrikalara, makinalara, hammaddelere sahip olmaları ve bu sayede işçilerin yarattıklarına el koyarak onları sömürmeleridir. Fakat kapitalistlerin kendi sıralarında da tabakaları vardır. Tekelci kapitalistlerle, orta ve küçük kapitalistler arasında da ilişkiler vardır. Emekçiler bir çok durumda bu ilişkilerden yararlanmaktadır.

1 - TEKELCİ KAPİTALİSTLER:

Tekelci kapitalistler dediğimiz bir kesimi var kapitalistlerin, bunlar yabancı tekelci kapitalistlerle artık içiçe geçmiş, onlara göbeklerinden bağlı kişilerden oluşan bir tabaka. Yani Holdinglerin sahipleri az sayıda çok büyük sermayedarlar. Eski den milyoner demek zenginlik belirtisiydi. Bu tekelci kapitalistler artık milyonlara pek iltifat etmiyorlar. Yüzmiyllonlarla oynuyor bu tekelci kapitalistler. Yabancı tekelci kapitalistlerle (emperyalistlerle) bir olup tüm emekçileri sömürüyorlar.

Piyasadan mallarını çekerek darlık yaratan ve ondan sonra fiyatları arttıranlar bunlar. Emekçilerin ödediği vergilere "teşvik tedbiri" adı altında el koyanlar bunlar. Vergi vermeyenler bunlar. Kârlarını arttırabilmek için milyonlarca insanın hayatını zehir edenler bunlar. Sınıf geçti diye oğluna yüzbinlerce liralık otomobil alanlar, kızlarına milyonluk düğün yapanlar, grevlere karşı çıkanlar, işçi ücretlerindeki artışın hayatı pahalılandırıldığını ileri sürenler hep bunlar.

Tekelci kapitalistlerin bu gücü nereden geliyor? Tekelci kapitalistler emperyalistlerle ortaklaşa olarak yatırım yaparlar. Belli bir malı üreten 3-4 tekelci şirket aralarında anlaşır. Piyasaya yeteri kadar mal vermezler. Fiyatları istedikleri gibi, yani kârlarını azami-
leştirecek şekilde yükseltirler. Yeni teknolojileri ancak çok kârlı ol-

duğu zaman uygulanır. Yani üretici güçlerin gelişimi önünde bir engeldirler.

İthalât ve ihracat onların denetimindedir. Makinaları, hammaddeleri onlar ithal eder ve çok yüksek fiyatlarla satarlar. Otomobil lastiğini üç şirket yapar, çelik halat, motor yatağı ve zinciri bir şirket. Pencere camı tek bir şirketin elindedir. Bu tür örnekleri arttırmak mümkün. Elllerinde büyük miktarda sermaye olan tekelci burjuvazi iktidara yön verir, istediklerini seçtirir, kendi çıkarları için kullanır. Tekelci burjuvazi yüksek fiyatlar aracılığıyla tüm emekçileri sömürür. Ayrıca orta büyüklükteki kapitalistlerin kendi işçilerinden el koyduğu artık-değerin bir kısmını elde eder.

2 - ORTA BURJUVA:

Bunların dışında da kapitalistler var. Bunlar emperyalistlerle bütünleşmiş değiller. Daha doğrusu fazla büyük olmadıklarından bütünleşemiyorlar. Piyasada belli bir malın üretiminde tekel durumunda da değiller. Yani piyasaya sürdükleri malın fiyatıyla istedikleri gibi oynayanıyorlar. Büyük tekelci şirketlere parça üreten yüzlerce orta büyüklükteki işletmenin sahibinin durumu bu.

Onun için bunlara "Orta burjuvazi", "Orta Kapitalistler" diyoruz. Bunların tekelci kapitalistlerden bir farkı var. Orta burjuvalar çalıştırdıkları işçilerden el koydukları artık-değerin bir kısmını bu tekelci kapitalistlere kaptırıyorlar. Çünkü piyasada satılan makinalar, hammaddeler, diğer önemli araç ve gereçler hemen hemen hep tekelci kapitalistlerin denetiminde. Bunların fiyatları ise çok yüksek. Bu yüksek fiyatlardan mal satın almak zorunda kalan orta burjuvalar işçileri sömürerek elde ettiklerinin bir kısmını bu tekelci kapitalistlere kaptırıyorlar. Orta burjuvalar tekelci burjuvalar arasındaki bu anlaşmazlık emekçi sınıfların mücadelesinde bazı durumlarda önemli oluyor.

3 - İŞÇİ SINIFI:

Sömürülen emekçilerin sömürücü hakim azınlığa karşı yürüttüğü mücadelenin başarıya ulaşabilmesinin tek şartı, bu mücadelenin işçi sınıfının öncülüğünde yürütülmesidir. Yani ancak işçi sınıfının öncülüğündeki bu emekçiler cephesi sömürücülükte karşı uzlaşmaz ve kararlı bir mücadele yürütebilir. Nedir işçi sınıfının temel özelliği? Kimdir İşçiler? Üretin araçlarına sahip olmayan ve yaşayabilmek için kapitalistlerin fabrikalarında çalışmak zorunda kalan genç-yaşlı, kadın-erkek, es-

mer-kurral, uzun saçlı-kısa saçlı, yakışıklı-çirkin 5 milyondan fazla insan 1970 Devlet İstatistiklerine göre 2 milyon kişi işçi durumunda çalışmaktadır. Bu insanlar her yıl milyonlarca liralık değer üretiyor. Bir kaç bin kapitalist bu milyarlara el koyuyor. Niçin? Çünkü onlar fabrikalara sahip, işçilere ise ancak yaşayabilecekleri bir ücret veriyorlar. Diğer taraftan hayatın giderek pahalılaşması işçilerin yaşamını güçleştiriyor, ayak bastıkları toprağın ayaklarının altından kaymasını, onları uçuruma doğru sürüklemesine yol açıyor. O zaman ne yapıyor işçiler? Bir taraftan bu düzen içinde daha insanca bir yaşam için mücadele veriyorlar. Yani sendikalarda örgütleniyorlar. Ekonomik mücadele veriyorlar. Buna ek olarak genel grev için, Referandum için, Ceza Kanununda devrimcilere baskı yapmak için kullanılan 141 ve 142.ci maddelerin kaldırılması için, faşist baskıların kalkması için Sıkı Yönetimlerin kalkması için demokratik mücadele veriyorlar. Demokratikler mücadele için sınırın 5000'ü kadını için verdiği maddelerin bir parçasıdır. Siyasi mücadelenin bir parçasıdır. Asıl amaç sömürünün kaldırılmasıdır. Sömürücülerin iktidarının yerine emekçilerin iktidarının kurulmasıdır. Onun içinde politik mücadele veriyorlar. İktidar mücadelesi veriyorlar.

İflâs eden esnaf, zanaatkarlardan, memurlardan, toprağını satmak zorunda kalanlardan binlerce kişi her yıl işçi sınıfının saflarına katılıyor. İşçi sınıfının ekonomik ve demokratik mücadelesi şiddetleniyor. Bundan korkan sömürücü hakim azınlık, kapitalistler ve feodal kalıntılar Sıkı Yönetimlere çare arıyorlar.

Sendikaların faaliyetlerinin kısıtlanmasını istiyorlar. Ücretlerin dondurulmasını istiyorlar. Yani daha rahat, daha fazla sömürmek istiyorlar. İşçi sınıfı boş mu duruyor? Hayır. Her geçen gün ekonomik mücadeleye katılanların sayısı çığ gibi büyüyor. 1963 yılında sendikalı işçi sayısı 300 binden azdı. Bugün 1 milyona yakın. Bugün bunların çoğu patronların emrindeki sarı sendikalarda örgütlennmiş durumdadır. Ama her geçen gün DİSK, büyüyor, gelişiyor, İstanbul'da, İzmir'de, Anadolu'nun küçük bir kasabasında DİSK'e bağlanmaya çalışan işçiler görüyorsunuz. Patronların baskılarına karşı ölümü göze alarak mücadele eden işçiler çıkıyor, devrimci sendikalara geçebilmek isteyen. Hangi sömürücü korkmaz bu uyanıştan? Hangi sömürücü üzmez ve bunun önüne geçilmesini istemez.

1963 yılından önce grev yapmak yasaktı. İşçi sınıfı bu hakkını söke söke aldı. 1964 yılında greve katılan işçi sayısı 6 600 oldu. 1974 yılında bu rakam 36.600 oldu. 1975

yılında daha da yüksek olacak. İşçi sınıfı mücadelesinin bu şekilde gelişimi sadece kapitalistleri değil, diğer sömürücü sınıfları da korkutuyor. Çünkü işçiler diğer sömürülen sınıf ve tabakalara örnek oluyorlar, önder oluyorlar. Bu nedenle Sıkı Yönetimler önce grevleri yasaklıyor.

İşçi sınıfının kurtuluşu fabrikalara sahip oldukları için emekçilerin sırtından milyonlar kazananların olmadığı bir düzendedir. Sömürünün olmadığı bir düzendedir. Diğer emekçi sınıf ve tabakalar bu düzende bütün sorunlarının çözümlendiğini, geleceğe güvenle bakabileceklerini görecektirler.

Köylüler arasında ise önce büyük kapitalist çiftliklerdeki ve devlet çiftliklerinde çalışan işçiler gelir. Bu işçilerin şehirlerdeki işçilerden hiç bir farkı yoktur. Ne toprakları vardır, ne de tohumlukları, gübreleri, aletleri. Yaşayabilmek için kapitalistlerin çiftliklerinde veya devlet çiftliklerinde çalışmak zorundadırlar. Bu insanların sayısının 600 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir.

İşçi sınıfı bu düzene karşı verdiği mücadelede yalnız değildir. Nasıl kapitalistler bu düzeni korumada yalnız değillerse, müttefikleri varsa, işçi sınıfının da bu sömürü düzenine karşı mücadelesinde müttefikleri vardır. Hem de müttefikler bir kaç bin sömürüğe karşı milyonlarca topraksız ve az topraklı yoksul köylü, yüzbinlerce küçük toprak sahibi, memur, esnaf, zanaatkârdır.

Bütün bu sınıf ve tabakalar hayatlarını çalışarak kazanırlar. Sabahdan akşama dek alın teri dökerek yaşamlarını sürdürürler. Bütün bu çalışmalara rağmen yarınlardan emin degillerdir. Akşam ekmek, elbise, kalen, defter, ilâç isteyen ailelerinin yüzüne bakamazlar. Doktordan, ilâçtan, okuldan, elektrikten, haberi olmayan milyonlarca köylü kimin müttefikidir? Sömürücülerin mi? Toprak ağalarının, tefecilerin dostu olan kapitalistlerin mi? Yoksulun halinden ancak yoksul anlar. Köylünün halinden, memurun halinden ancak işçi anlar. Tüm emekçilerin açlığının sorumlusu yukarıda sözünü ettiğimiz sömürücü sınıflardır. Bunlara karşı sömürülenlerin ortak mücadele vermesinden doğal ne olabilir ki?

4 - Toprak Ağaları, Tefeciler, Toptancı Tüccarlar:

Her toplumda daha önceki toplumun kalıntılarının olduğunu söylemiştik. Türkiye'de de tek sömürücü sınıf kapitalistler değil, Anadolu'daki toprak ağaları, tefeciler, toptancı tüccarlar da gerici sömürü-

cü sınıflar, köylerde, kasabalarda milyonlarca köylünün, esnafın, zanaatkârın kanını emen bitler, sülekler, tahta kuruları bunlar değil mi? Hem bunların sömürüsü daha da açık. Kapitalistler hiç olmazsa daha gizli sömürüyor. Toprak ağası ortakçının elindeki ürünün yarısını, 3/2' sini nevsim sonunda alır. Borç veren tefeci her ay % 15-20 faiz alır. Borcunu ödeyemiyenin tarlasını, evini haczettirir. Toptancı tüccar ise küçük esnafın ve zanaatkârın baş düşmanıdır. Hayatın pahalılaşmasının önemli nedenlerden biridir. Bu sınıflar emekçilerin en ufak demokratik hak ve özgürlüklerine karşıdır. Kapitalistlerle beraberce bu sömürü düzenini sürdürebilmek için tüm güçlerini kullanırlar. Çünkü bu sömürü düzeni onların rahatının ön şartıdır. Emekçi kitlelerin sefaleti onların lüks ve israf dolu yaşamının gereğidir. Onların, yani kapitalistlerle toprak ağaları, tefeciler ve toptancı tüccarların sömürüsü sona ermeden kitlelerin sefaleti sona ermez. Sömürücü sınıflar bu sömürü düzenini sürdürmek için bir amaçdadırlar. Ama karşılarında milyonlarca emekçi vardır. Onların ittifakı çok daha güçlüdür. Bütün tarih onların mücadelelerinin tarihidir.

5 - Topraksız ve az Topraklı Yoksul Köylüler (Yarı Proleterler):

İşçi sınıfının kırsal alanlardaki en güçlü dostu topraksız ve az topraklı yoksul köylülerdir. Bu insanların ya hiç toprakları yoktur, ya da sahip oldukları toprak geçinmeleri için yeterli değildir. Bu nedenle bir taraftan toprak ağalarının yanında yarıcı, maraba, ortakçı olarak çalışırlar, bin taraftan da işçilik yaparlar. 1963 yılında yapılan bir araştırmaya göre 750 bin aile ortakçılık yapmaktadır. Yine bu yıllardaki araştırmalara göre kırsal alanlardaki her 100 aileden 18'i topraksızdır. Bu insanlar Nisan, Mayıs, Haziran aylarında pamuk çapalacak için, Ağustos ve Eylül aylarında da pamuk toplanmak için ÇUKUROVA'ya EGE'ye akarlar. Zeytin toplarlar, üzün keserler, tütün dikerler. çapalarlar, iplere dizerler. Yani geçici ve gezici işçilerdir. Çok düşük ücretlerle tüm aile çalışır durur. Hiç bir güvenceleri yoktur. Yarınlarından emin değillerdir. Çadırlarda geceleyip, sabahdan akşama kadar güneş altında çalışan milyonlarca yoksul köylü, işçi sınıfının en güçlü müttefikidir. Çalışacak iş, toprak, doktor ilâç, ekmek isteyen bu insanların sorunları ancak işçi sınıfının gerçekleştirmeye çalıştığı yeni düzenle çözümlenebilir. İşçi sınıfıyla yoksul köylülüğün ittifakının temelini bir taraftan sınıf düşmanlarının ittifakı, diğer taraftan sorunlara ortak çözüm oluşturmaktadır. İşçi sınıfının karşısındaki, kapitalistler ,

yoksul köylülüğün karşısındaki feodal kalıntılarla ittifak halindedir. Ayrıca yoksul köylülüğü safaletten kurtaracak olan sağlıklı bir sanayileşmenin gerçek engeli tekelci kapitalistlerdir. Yoksul köylüler bir fabrikada iş bulabilmek için can atar. Sağlıklı bir Sanayileşmeyi engelleyen tekelci kapitalistler yoksul köylülerin de düşmanıdır. Diğer taraftan yoksul köylülük de gerçek sınıf çıkarının üretim araçları üzerinde ortak mülkiyet olduğunu uzun dönemde kavrayacaktır.

6 - Küçük Üreticiler:

Kırsal alanlarda işçi sınıfının tek dostu topraksız ve az topraklı yoksul köylüler midir? Hayır. Milyonlarca küçük üretici vardır. Bu insanların kendi geçimlerine yetecek kadar toprakları, aletleri vardır. (yani üretim araçlarına sahiptir) Ama kapitalist değildir. Yani başkasını sömürmezler. İşçi çalıştırıp onun yarattığı değer bir kısmına (artık-değer) el koyamazlar. Ama işçi de değildir. Çünkü üretim araçlarına (toprak ve aletler) sahiptir. İşçi olmamalarına rağmen tüm ailece sabahdan akşama kadar çalışır dururlar. Tekelci kapitalistlerin çok yüksek fiyatlarla sattıkları gübreyi, tarım ilaçlarını, araç ve gereçleri satın alırlar. Böylece yarattıkları değer bir kısmını tekelci kapitalistlere kaptırırlar. Hayat pahalılandıkça daha fazla çalışmaları gerekir, yaşamları güçleşir. Hayat pahalılığında sorunlusunun ise kâr peşinde koşan kapitalistler, olduğunu biliyoruz. Diğer taraftan, bankalardan kredi alamazlar. Çünkü bankalar kredileri büyük kapitalistlere ve toprak ağalarıyla tefecilere verir. Onlar ancak tefecilerden çok yüksek faizlerle borç alabilirler. Halbuki tefeciler borç olarak dağıttıkları paraları çok düşük faizlerle bankalardan almışlardır.

Milyonlarca tütün, ayçiçeği, çay, incir, üzüm, pancar, fasulye üreticisine küçük burjuvazi diyoruz. Yani bir taraftan üretim araçlarına sahip oldukları için işçilerden ayrılırlar, diğer taraftan başkasını sömürmedikleri, kendileri emekçi oldukları için kapitalistlerden, buna ek olarak da hem kapitalistler, hem de tefeci-toprak ağaları tarafından sömürülürler. Yani bir mevzilenme yaparsak, bu insanlar da sömürülenlerin yanında sömürücülere karşı cehpe alırlar.

7 - Memurlar ve Teknik Elemanlar:

Küçük burjuvazi sadece köylerde olmaz. Başkasının yanında işçi olarak çalışmayan, ama hayatını kendi alın teriyle kazanan başka insanlar da var. Memurları ele alalım. Gerek devlet memuru olarak çalışan-

lar, gerek fabrikalarda memurluk yapanlar küçük burjuvaların bir tabakasıdır. Bunlar arasında çok yüksek maaşlar alan bir kesim sömürücü hakim azınlığın yanında yer alır. Çok az maaş alan küçük kesim ise, sömürülenlerin cephesindedir. Onlarında çıkarı işçi sınıfı ve yoksul köylülüğün çıkarları doğrultusundadır. Onlar da hayat pahalılığından ve işsizlikten şikâyet ederler. Hayat pahalılığından ve işsizliğin yaratıcısı olan tekelci kapitalistlere ve büyük tefeci-toprak ağalarına karşı mücadele etmeleri gerektiğini bilirler. Küçük burjuvazinin bu kesiminin yaşamı bazen örgütlü işçilerinkinden daha da kötüdür. Sendikalaşma ve grev hakları olmadığından kendilerine verilen kabul etmek zorundadırlar. Eskiden memur olmak övünülecek bir şeydi. Şimdi memurlar sendikalı işçi olmak için can atıyorlar. Nitekim özellikle Devlet işletmelerinde ve bürolarında çalışan binlerce işçi, memur statüsüne geçirilmeye karşı direnmekte. Bugün de gerçekte işçi olan, ama sendikalaşma hakkını ortadan kaldırmak için memur gibi gösterilen binlerce işçi var. İşçiler bir çok yerde memurların mücadelesini destekliyorlardır ve memurlar da işçi sınıfının mücadelesini imrenerek izlemektedirler. Memurlar arasında özellikle öğretmenler demokratik mücadele açısından aktiftirler. Emekçi halkımıza gerçekleri açıkladığı için binlerce öğretmen kıyıma uğramış, ordan oraya sürülüp durmuştur.

Gelişen yeni makinalarla birlikte teknik elemanların üretimdeki yeri ve önemi artıyor. Mühendisler, Teknik elemanlar emekçileşiyor. Uzman işçiler oranı yükseliyor. Patronların adamları işçilerin fabrikalardaki öneminin azaldığını, mühendislerin, teknisyenlerin öneminin arttığını ileri sürüyorlar. Anlayamadıkları şey teknisyenlerle işçilerin birbirine benzer işler yapmaları, bütünleşmeye başlamaları.

8 - Küçük Esnaf:

Esnaf da aynı şekilde değil mi. 300 binden fazla küçük esnafı ele alalım. Gerçi onların da dükkânları vardır, başlarına buyrukturlar. Ama gitgide büyük tekelci şirketlerin mallarını satan küçük dükkânlar durumuna düşmektedirler. Bir taraftan da gelişen büyük mağazalar, marketler, süpermarketler karşısında iflâs edip gitmektedirler. Küçük esnaf da hayat pahalılığından şikâyetçidir. İşsizlik onun önemli sorunudur. Büyük bir kısmı büyüme özlemindedir. Bir kısmı ise sendikalı bir işyerinde işçi olarak çalışmak istemektedir. Geleceğe güvenle bakamazlar. Bağ-Kur yeterli değildir, para tuzagıdır. Yani küçük es-

naif da küçük burjuvadır. Bugünkü düzenden hoşnut değildir. Tekelci kapitalistlerin sömürüsü altındadır. Görünüşte özgürdür. Ama gerçekte dükkânını bıraktığı an aç kalır. Kenarda köşede birikmiş parası yoktur. Ya kıt kanaat geçinir, ya da iflas eder gider.

9 - Zanaatkârlar:

Esnafa benzeyen diğer bir kesim de zanaatkârlardır. Keçecisi, bakırcısı, demirci, kalaycısı, tamircisi hep küçük zanaatkârdır. Sayıları 150 bine yakındır. Bunlar yanlarında bir iki tane çırak çalıştırırlar. Kazandıklarıyla kıt kanaat geçinirler. Kendileri de emekçidir. Bazen bütün aile sabahtan akşama dek çalışır durur. Zanaatkârların bazıları iflâs edip gitmektedir. Yazmacılar, mutfaklar, keçeciler, demirciler kalaycılar yok olup gitmektedir. Gelişen fabrikalar, bu insanları işlerinden etmektedir. Diğer taraftan hayatın pahalılaşması karşısında zaten azalan işleri ^{hiç} hiç bir şey yapamamaktadır. Tam bir çıkmaz içindedir bu insanlar. İşsizlik de büyük sorunlarıdır. Yaptıkları işi bıraktıklarında iş bulacaklarından bir emniyet olsalar. çoğu bir dakika bile fazla çalışmaz. Zanaatkârların diğer bir kesimi ise yokolmaz, ama kıt kanaat geçinmesini sürdürür. Tamirciler böyle ülkenin her tarafına otomobil, televizyon, radyonun yayılmasıyla her tarafta tamircitüremiştir. Bunlar ya tek başlarına çalışırlar, ya da bir iki çıkakla. Ama genel nitelik olarak emekçidirler. Bu düzenden memnun değildirler. İşleri düzenli değildir. Geleceğe güvenle bakamazlar. Esnaf ve zanaatkârlardan iflâs edenler işçi sınıfına katılır. Tabii iş bulabilirse.

Günümüz toplumunda yukarıda sözünü ettiğimiz sınıflar karşı karşıya mevzilenmiştir. Bir tarafta sömürülen emekçi sınıf ve tabakalar vardır. Yani işçi sınıfı, topraksız ve az topraklı yoksul köylüler, kırsal alanlardaki küçük üreticiler, küçük esnaf ve zanaatkârlar, memurlar hepsiz işsizlik ve pahalılıktan şikayetçidir. Hayatları çekilmez bir durumdadır. Geleceğe güvenle bakabilen yoktur aralarında, yani bu düzene karşı ittifak içindedir hepsi. Bu sınıf ve tabakalar içinde en örgütlü olan, düzenle ilişkisi en keskin olan, en fazla mücadele deneyimine sahip sınıf işçi sınıfıdır. Sömürücülere karşı verilen mücadeleye ancak işçi sınıfı öncülük edebilir. Bu nedenle işçilerin görevi sadece işçi arkadaşları eğitmek, sorunları onlara anlatmak değil, diğer emekçi sınıf ve tabakaları da eğitmektir.

Tarih bize iki önemli şey öğretmektedir. Toplamlar daima ileriye doğru değişir. Yani kapitalist toplum sonsuza dek sürmeyecektir. Üre-

tim araçları üzerindeki özel mülkiyet ve sömürü sonsuza dek sürmeyecektir. Bu Değişim ise sınıf mücadelesi sağlar. Bu mücadele insanların kâfalarından uydurdukları bir şey değildir. Bizim dışımızda vardır. Biz bu mücadelenin bir parçasıyız. Ve toplum ileriye doğru götürmek bizim, işçi sınıfının bilinçli mücadelesiyle olacaktır. Bu mücadeleyle üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet ortadan kalkacak, sömürü sona erecektir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VE TÜSTAV